

Virksemisfrásøgn 2007

fyr

UMHVØRVISSTOVUNA

Umhvørvisstovan varð sett á stovn við skipan av felags stovni fyr seks ymiskar stovnar og virkisøki innan náttúru-, umhvørvis- og lendisviðurskifti. Hesir stovnar og virkisøki vóru: Tinglýsingarstova, Matrikulstova, Landsfólkayvirlit, Skógrøkt landsins, Náttúrugripasavn og Umhvørvisdeildin á Heilsufrøðiligu starvsstovuni. Felags stjóri varð settur tann 1. juni 2007, og er hetta fyrsta virksemisfrásøgn eftir samanleggingina.

Ætlanin við hesi frágreiðing er at geva eina lýsing av tí virksemi, sum fer fram á stovninum, og hvat farið er fram í farna árinum. Frágreiðingin er lögð soleiðis tilrættis, at greitt verður nærri frá samanløgdu økjum, og síðan verður greitt frá ymiska virkseminum í 2007.

Samskipanarbólkurin hevur staðið fyr samanleggingini av virkseminum á stovninum

Lýsing av samanløgdu stovnunum

Matrikulstovan

Stovnurin er upprunaliga skipaður í 1948 og hefur havt sum endamál at gera matrikulering av ognu. Stovnurin hefur fyrst og fremst bygt sítt virkseml á ll. um matrikulering og sundurbýti v.m. frá 11. desember 1962.

Tinglýsingarstovan

Tinglýsing hefur verið fyrisitið av danska Domstolsstyrelsen fram til 2006, tá tað varð flutt til serstaka Tinglýsingastovu. Stovnurin hefur sum endamál at føra øll skjøl viðvíkjandi ognu inn í dagbók og tingbók eftir føstum reglum, serliga samsvarandi ll. um tinglýsing frá 16. august 1962.

Skógrøkt landsins

Skógrøkt landsins virkar sambært løgtingslóg nr. 53 um viðarlundir frá 27. november 1952. Høvuðsuppgávan er at røkja gamlar og nýggjar viðarlundir. Harafturat hefur stovnurin røkt aðrar frilendisuppgávur.

Umhvørvisdeildin

Deildin hefur verið partur av Heilsufrøðiligu starvsstovuni síðan 1989. Virkseml byggir fyrst og fremst á ll. um umhvørvisvernd frá 29. oktober 1988 og ll. um havumhvørvi frá 17. mai 2005.

Náttúrugripasavnið

Náttúrugripasavnið byggir serliga á ll. frá 17. august 1955 um Føroya Náttúrugripasavn. Virkseml hefur serliga sum endamál at savna, varðveita og framsýna náttúrugripir, sum lýsa náttúru landsins og at savna, varðveita og handfara náttúruvísindaligt tilfar yvirhøvu.

Landsfólkayvirlitið

Landsfólkayvirlitið hefur seinnu árin verið umsitið av Innlendismálaráðnum. Virkseml byggir á ll. um fólkayvirlit frá 8. mai 2007.

Samanlegging

Eitt tað fyrsta samanløgdu stovnarnir tørvaðu varð nýtt navn og búmerki. Hetta varð lagt til felagið Sansir at standa fyri, og fekk nýggi stovnurin í august 2007 heiti og búmerki. Umhvørvisstovan hefur síðan arbeitt við at seta merkir á skjøl, akfør og annað. Eisini arbeiði við nýggjari heimasíðu hefur staðið frammalaga. Felagið Reproz, nú Sendistovan, var vald at fyrireika heimasíðuna.

Tilgongdin í samanleggingini er framvegis í gongd. Felags endamál og skipan er viðgjørd ímillum starvsfólkið, og er vísiðin at vera ein virkin fyrisiting við fremsta serkunnleika innan tey ábyrgdarøki, sum stovnurin røkir. Arbeiðsøkið hjá nýggja stovninum er sett at verða:

- at virka fyri burðardyggari samfelagsmenning við at verja vistskipanir, røkja náttúruutilfeingið og gera rættarbundnar staðfestingar
- at samskipa kort og skrásetingar, veita tænastr, hava lendisumsiting og taka fyrisitingaravgerðir
- at fremja gransking, kunning og hugburðsmenning innan lógarásett virkisøkir.

Fylgjandi endamál eru uppsett fyri nýggja stovnin:

- Stovnurin skal lýsa, skráseta og varðveita føroyskt náttúruutilfeingi
- Stovnurin skal fremja samskipan og dagføring av kortum og skrásetingum
- Stovnurin skal fremja kunning og upplýsing innan virkisøkið, herundir:
 - Vísa føroyskar móguleikar fyri plantu- og viðavøkstri
 - Skapa føroyskar náttúruupplivingar
 - Vísa á móguleikar at avmarka dálking
 - Kunna um náttúru- og umhvørvisvernd
- Veita dygdargóða umsiting og menning av náttúru- og brúkslendum
- Fyrisita lendis-, náttúru- og umhvørvisverndarøkið
- Fremja burðardyggja lendisætlan fyri alt landið
- Menna gransking innan virkisøkið

Fyri at fremja endamálið, verður stovnurin skipaður soleiðis, at umstøður verða fyri at

- Menna skjóta og opna fyrisiting innan virkisøkið
 - Fakliga kompetent málsviðgerð skal tryggjast
 - Pappírsleysar skipanir og sjálvavgreiðsla skal mennast
- Brúkarar skulu fáa góða og álítandi tænastu
- Stovnurin skal verða eitt attraktivt og mennandi arbeiðspláss

Stovnurin er skipaður í 7 økir:

- Skrivstovusamskipan, herundir er
 - Tinglýsing og
 - Fólkayvirlit
- Vernd
- Lendi
- Kort & Skráir
- Gransking og Menning
- Viðarvøkstur og Frílandi
- Náttúrusavn

Í fylgiskjali sæst eitt organogram yvir stovnin.

Fylgjandi frágreiðingar fyri 2007 taka støði í omanfyri lýstu nýskipan:

Skrivstovusamskipan

(Tinglýsing og Landsfólkayvirlit)

Alment innlit

Tilsamans hava 10 umbønir verið um alment innlit, síðan stovnurin var skipaður. Tvær eru móttiknar innan lendisøkið og 8 innan innan verndarøkið. Undan formellu samanleggingini 1. oktobur hevði Umhvørvisdeildin á Heilsufrøðiligu starvsstovuni havt uml. 8 mál um alment innlit.

Landsgrannskoðan

Beint undan summarferiuni boðaði landsgrannskoðarin frá vitjan á Matrikulstovuni. Hendan vitjan varð í august, og var hetta ein mennandi gjøgnumgongd av teimum viðurskiftum, sum Landsgrannskoðanin legði dent á. Niðurstøðan undir fundinum var yvirhøvur, at arbeitt varð eftir rættari kós. Eingin ávísing av átrokandi manglum var ávíst. Undir vitjanini vísti stovnurin m.a. á, at arbeitt verður við at gera eina felags roknskaparreglugerð fyri samanløgdu stovnarnar.

Fíggjarjáttanir

Í heyst varð arbeitt við at fáa eina eyka fíggjarjáttan til tær útreiðslur, sum stóðust av m.a. stjóraskefti og samanleggingini. Harafturat varð biðið um at fáa hægri játtan á økjum, har roknast kundi við undirskoti, m.a. á Náttúrugripasavninum. Í eykajáttanarlógini var eisini lagt upp til samanlegging av stovnsjáttanum á fíggjarlógini. Í uppskotinum til fíggjarlóg fyri 2008 var biðið um betur fígging til nýggja stovnin. Her var biðið um tilsamans 11 mill. fyri at kunna økja virksemd innan tey mest átrokandi málsøkini. Í fíggjarlógaruppskotinum, sum varð lagt fyri Løgtingið, var lagt upp til eina øking, men við tað, at val varð útskrivað fall hetta uppskotið tó burtur.

Altjóða sáttmálar

Serliga Kyotoavtalan hevur verið nógv viðgjørd bæði á Løgtingi og í fjølmiðlum. Uppskot um at góðkenna kyotoavtaluna varð samtykt av løgtinginum, men við tað at eingin semja og áseting var um, hvussu nógv Føroyar vildu minka sítt útlát, so metti danska umhvørvisráðið ikki, at góðkenningin kundi fráboðast ST. Harvið eru Føroyar framvegis uttanfyri Kyoto-avtaluna.

Ráðstevnur

Fleiri ráðstevnur hava verið í árinum, har umhvørvisstovan hevur luttikið, m.a. tilbúgvingarráðstevna, brandingarráðstevna í Sjonleikarhúsinum og Norðurlendsk ráðstevna um burturkast frá skipum á Hotel Føroyum. Umhvørvisstovan hevur luttikið við fyrilestrahaldara á ráðstevnu innan Burðardyggja Menning, fyriskipað av Løgmanskjavstovuni saman við Norðurlenska Ráðharraráðnum, og á Ráðstevnu um Vistferðavinnu í Norðurlandahúsinum, fyriskipað av Samvit. Eisini luttók Umhvørvisstovan í panelorðaskifti innan ráðstevnu um býarplanlegging, fyriskipað av Arkitektafelagnum

Stovnurin er virkin í norðurlenskum samstarvið og hava umboð fyri stovnin luttikið á ráðstevnum og fundum í tilknýti til hetta virksemd. Afturat hesum samstarvi hevur stovnurin havt samstarvsfundir við danska Miljøstyrelsen og danska Kort- og Matrikelstyrelsen.

Síðan stovnurin varð skipaður í 2007 og árið út, hava fylgjandi starvsfólkasetanir verið: Suni Mittún, skrivstovustarvsfólk, Theresa Krogager, skrivstovuavloysari, Henrik Johansson, landmátari, Ronnie Thomassen, fyrisingarligur ráðgevi, Petur Nielsen, landmátari, útskiptingarverkætlan. Maconny Dickson er farin í farloyvi í august 2007 og verður aftur í apríl 2008. Hesi starvsfólk eru farin úr starvi: Øssur Midjord, stjóri, Matrikulstovan, Petra Iversen, skrivstovan, Tinglýsing. Av øðrum starvsfólkahendingum kann serliga nevast, at Maria Dam, verkætlanarleiðari, fekk herðaklap frá Eik Banka fyri sína gransking.

Fólkayvirlit

Landsfólkayvirlitið flutti í juni mánað úr Innlendismálaráðnum og út á Umhvørvisstovuna úti á Argjum. Virkseimið á fólkayvirlitinum hevur verið sera arbeiðskrevjandi og virkar nakað undirmannað við einum starvsfólki. Hetta hevur virkað inn á arbeiðsgongdina í avgreiðsluni á matrikuløkinum. Arbeiði við at umleggja Landsfólkayvirlitið samsvarandi ll. um fólkayvirlit frá 8. mai 2007 er sett í verk á fundi við ráðgeva, og kemur hetta at halda á í 2008.

Tinglýsing

Tinglýsingarstovan hevur síðan yvirtøkuna verðið ein partur av dómarskrivstovuni. Tann 01.02.2006 kom hon tó undir Innlendismálaráðið, fyri síðani 1. juni 2007 at gerast ein partur av Umhvørvisstovuni. Í árinum er nógv gjørt við at byggja nýggja dataskrá fyri tinglýsingarvirkseimið. Hetta verður gjørt av felagnum Atlantstøkni, og er endamálið at fáa flutt skrásetingar, sum í dag liggja í donska tinglýsingarskránni, yvir í eina nýggja føroyska skrá, sum er óheft av tí donsku skipanini. Hetta hongur m.a. saman við, at danska tinglýsingarskipanin verður umløgð.

Nógv ymisk skjøl verða móttikin og førd í dagbók innan tinglýsingarvirkseimið. Fylgjandi hagtøl vísa, hvat er skrásett í dagbók í 2007 í mun til undanfarin ár.

Tinglýsing

Skjøl innkomin higartil í ár Viðvíkjandi:	2007	2006	2005	2004	2003	2002
Fastari ogn	13.874	16.358	15.711	15.695	16.038	18.138
Leysafæ.	5.317	5.271	5.165	4.780	5.034	5.203
Ognarheimildarskjøl	2.621	2897	2605	2324	2280	
Lániskjøl	3.449	3.741	2958	2770	2959	
Onnur skjøl	7551	9.399	8553	8694	9223	
Útskriftir viðv. fastari ogn	253	323	1595	1507	1562	

Kort & Skráir

Flyting av tekniskari útgerð

2007 byrjaði við, at Matrikulstovan flutti frá J.Broncksgøtu út á Argir. Flytingin av telduútgærð gekk sera væl. Ongir trupulleikar vóru við flytingini av servara, teldum ella aðrari útgerð so sum printarum og plottarum. Somuleiðis vóru heldur ongir trupulleikar við at fáa forrit í gongd aftur.

Í seinnu helvt av árinum byrjaðu ávísir trupulleikar við servaranum, sum vístu seg við at hann uttan nakað steðgaði upp. Hetta hendi fleiri ferðir og trupult var at finna feilin. At enda vísti tað seg at ein kápul var defektur og tá hann bleiv útskiftur, hava ongir trupulleikar verið.

Lítill deild í 2007

Kortdeildin hevur ikki verið nøkur stór deild í 2007. Tann 30. nov. 2006 gavst Martin Sirkovsky, sum hevur arbeitt sum stereo-operatørur, umframt at arbeiða sum teldurøkil. Sverri Arge hevur tikist við at skráseta flogmyndir umframt at taka sær av at skifta backup bond á servaranum. Harumframt hevur Sverri, sum arbeiðir ½ tíð, aðrar fastar uppgávur so um at heinta post. Einasti sum hevur arbeitt fulla tíð á deildini er Stein Fossá. Tann 16. nov. 2007 byrjaði Martin Sirkovsky aftur á kortdeildini, tó bert ½ tíð.

Grundkort

Kortdeildin hevur líka síðani fyrsta úttekningartólið bleiv keypt í 1985 framleitt øll grundkort í Føroyum. Grundkort eru kort sum hava ein neyvleika sum liggur um 10 – 20 cm og innihalda so gott sum allar smálutir og 1 m hæddarkurvar (sí mynd 1).

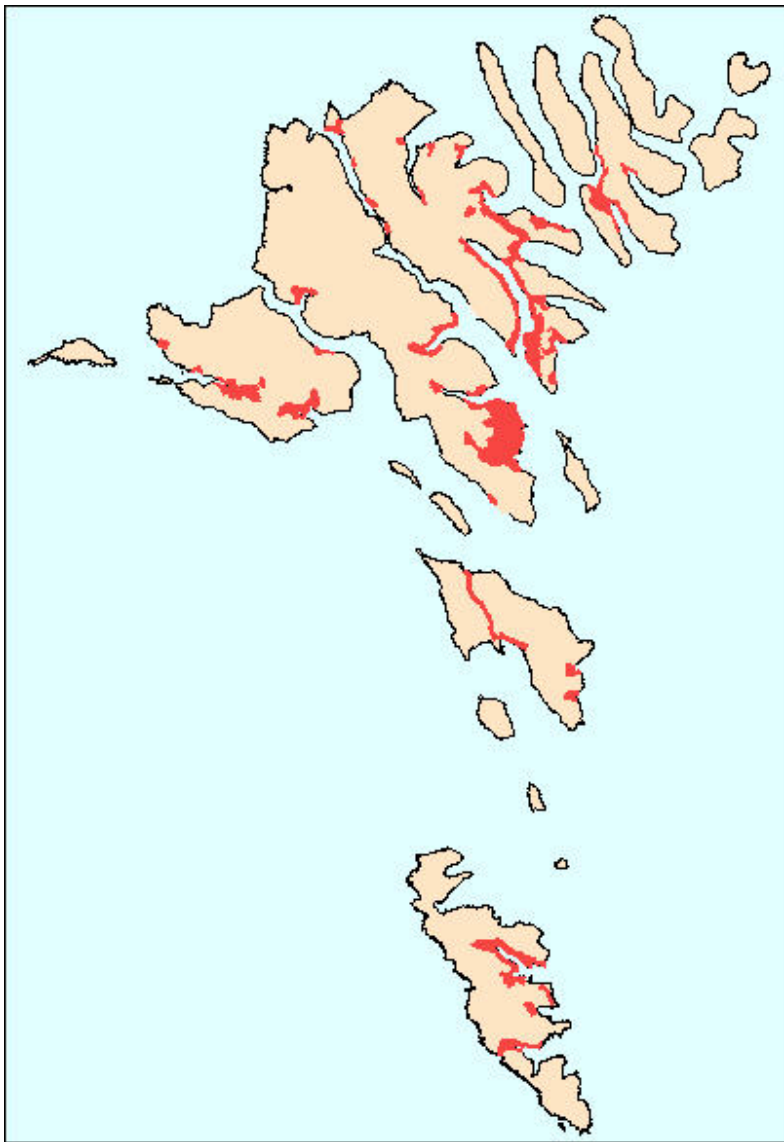

Mynd 1: Grundkort í Vestmanna

Í 2007 eru grundkort framleidd hesi stöð:

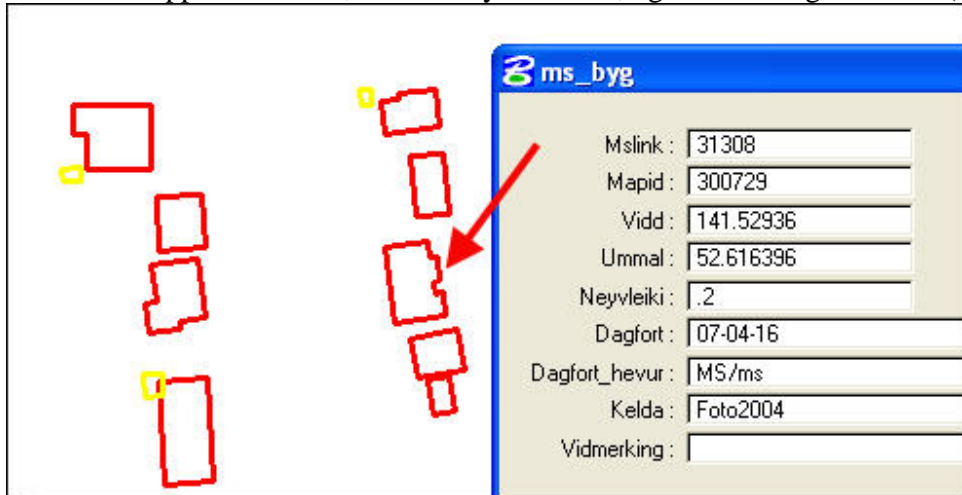
- Partur av Tvøroyri
- Oyrarbakki
- Grønanes í Vestmanna
- Taravík í Klaksvík
- Stóratjørn í Hoyvíkshaganum
- Glyvursnes

Á yvirlitinum á mynd 2 sæst, hvar tað finnast grundkort

Mynd 2: Yvirlit yvir hvar tað finnast grundkort

Sum nakað nýtt, bleiv í 2007 avgjört at øll hús skuldu leggjast í eina serstaka húsafílu. Í hesi fílu liggja upplýsingar um hvørt einstakt hús, sum sigur frá, nær húsið er komið í húsafílu, hvør hevur uppmált/teknað, hvussu neyvleikin er, og hvar málingar finnast (mynd 3).

Mynd 3: Í húsafílu sæst nær, hvør og hvussu hús eru dagförd

Stóri fyrimunurin við húsafílu er, at tað bert er neyðugt at dagføra húsið eitt stað. Um onnur kortverk skulu dagførast við húsum, kunnu húsini í teimum slettast og fáast úr húsafílu.

Myndakort

Myndakort verða gjørd úr flogmyndum. Myndakort finnast í 2 neyvleikum: 50 cm og 10 cm pixel.

Pixulstødd	Flogmyndir	
	Myndastødd	Flúgvihædd
50 cm	1 : 20.000	3000 m
10 cm	1 : 7.000	1050 m

Á mynd 3 og 4 sæst sama øki við ávikavist 50 og 10 cm pixlum.

Mynd 4: Myndakort í Vestmanna - 50 cm pixlar

Mynd 5: Myndakort í Vestmanna - 10 cm pixlar

Í 2007 eru 10 cm myndakort framleidd hesi støð:

- Skálavík
- Taravík í Klaksvík
- Vestmanna

Framleiðslan av grundkortum og myndakortum í 2007 hevur verið merkt av manglandi manning. Neyðugt hevur verið at leiga stereo-operatør útifrá at gera hesar kortleggingaruppgávur. Nú stereo-operatørurin er komin aftur í arbeiði, skuldi hesin trupulleiki verið loystur.

Fixpunkt

Kort- og Matrikelstyrelsen (KMS) hevur ábyrdina av geodetiska grundarlagnum í ríkinum. Tá KMS hevur arbeitt við fixpunktgrundarlagnum í Føroyum, er tað gjørt í tøttum samstarvi við Matrikulstovuna.

Úrslitið av GPS mátingum, sum KMS gjørði fyrst í 1980'unum, gjørði, at vit í Føroyum finga eina nýggja føroyska koordinatskipan – FK89. Tíverri var onki gjørt við at fáa hæddarnetið upp á pláss og tí heldur fixpunktsnetið teir neyvleikar, sum nýmótans tøkni setur. Somuleiðis eru flestu lond farin at brúka eina internationala skipan – UTM/ETRS89.

Í farna ári hava samráðingar verið við KMS um, hvussu bótast kann um netið. Eitt fyríbils úrslit er, at skipað verður fyri eini Work-Shop í Føroyum í døgnum 5. og 6. febr. 2008. Úr Danmark koma KMS og Danmarks Rumcenter at luttaka.

Norðurlendskur adressufundur í Tórshavn

Í døgnum 29. og 30. mai 2007 skipaði Matrikulstovan fyri væleydnaðum adressufundi, sum varð hildin á Hotel Tórshavn.

35 fólk vóru við á fundinum úr hesum londum:

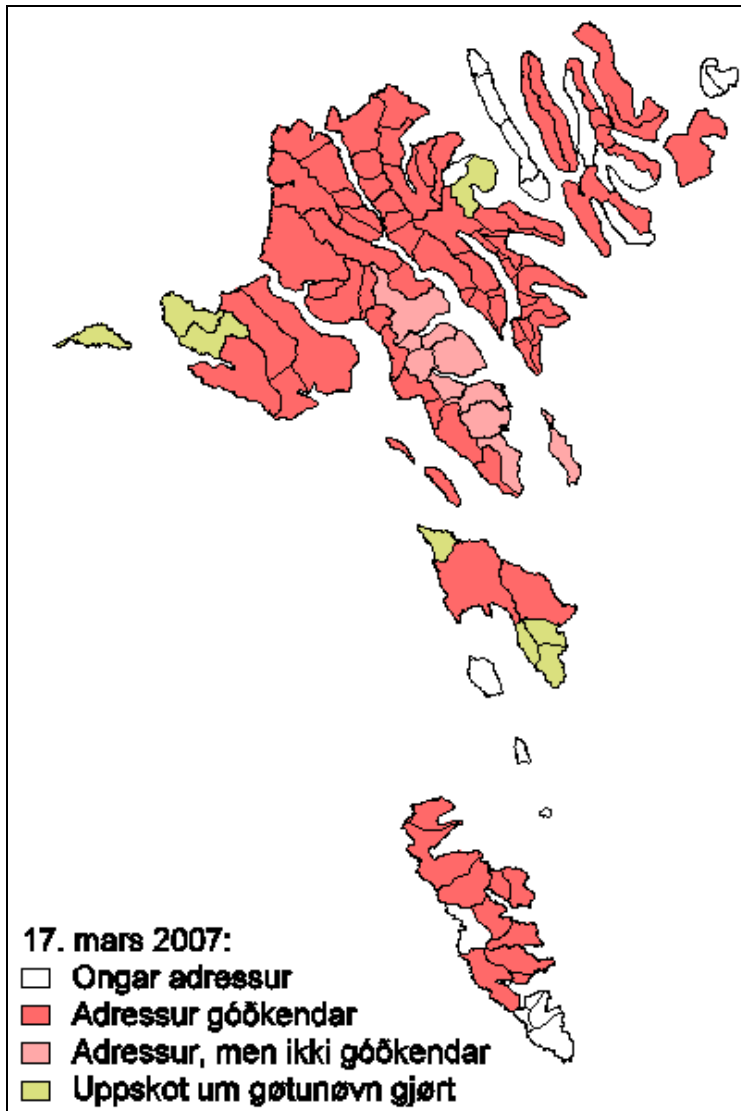
Danmark	8
Noreg	4
Finland	2
Svøríki	6
Ísland	2
Bretland	1
Føroyar	12

Slíkir fundir verða hildnir árligt á skift í norðurlendsku londunum, og hetta var fyrstu ferð, at hesin fundur var í Føroyum. Flestu luttakarar koma úr kortstovnum, hagstovum og postverkum.

Skrá og framløgur á adressufundinum síggjast á www.us.fo.

Adressuskrá

Tá adressulógin bleiv viðtikin tann 6. mars 2002, finga kommununar 3 ár til at áseta adressur og lata landsadressuskránni tær til góðkenningar. Nú, skjótt 3 ár aftaná at freistin er farin, sær støðan soleiðis út (mynd 6):

Mynd 6: Føroyakort sum vísir adressustøðuna við ársskiftið 2007/08 (ongin broyting er síðani 17. mars 2007)

21% av postbygdunum mangla adressur, men talan er í høvuðsheitum um smáar bygdir, og tí er tað bert 3% av fólkatálinum, sum ikki hevur adressu.

Adressulógin heimilar landsstýrismanninum at geva kommununum eina freist uppá ½ ár at avgreiða adressurnar. Um tað tá ikki er gjørt, kann landsstýrismaðurin lata adressutillutingina gera fyri kommununar rokning.

Norðurlenskur kortstjórafundur í Gotlandi

Árligi kortstjórafundurin varð hildin 26. – 29. aug. 2007 í Visby í Gotlandi. 30 luttakarar vóru við úr øllum norðurlondum og úr Føroyum luttóku Jákup Pauli Joensen og Stein Fossá.

Fundur við leiðsluna í KMS

Sum eitt av úrslitunum av fundinum í Gotlandi, var fundur tann 3. des. 2007 millum leiðsluna á KMS og Umhvørvisstovuna (Jákup Pauli Joensen og Stein Fossá).

Samanumtikið var niðurstøðan at

- referansunetið er væl í gongd at blíva betur lýst
- statuslýsing eigur at gerast innan topografiska virkseimið
- matrikuløkið eigur at setast í altjóða perspektiv
- sjókortøkið er rættiliga væl uppdaterað
- kunnað verður um “Inspire” í Føroyum
- føroysk hoyring innan danska altjóða umboðan eigur at skipast
- vit geva eina kunning um skipanina av økinum í Føroyum

Frágreiðingar um status o.a. eiga at verða lidnar um mánaðarskiftið mars/apríl og felags fundur kundi síðan verði uml. apríl/mai 2008 í Føroyum.

Lendi

1. januar flutti Matrikulstovan úr Jónas Broncksgøtu til betri hølir á Argjum. Flytingin tarnaði vanligu arbeiðinum teir fyrstu mánaðirnar av árinum. Stjóráskiftið fór fram 1. mai, og 1. juni gjørdist Matrikulstovan partur av størri samanløgðum stovni.

Ein tillagingargongd fór fram restina av árinum, har roynt varð at finna eitt felags stev fyri 6 stovnar, sum vórðu samanlagdir undir nýggja stjóranum.

Fig. 1 Matrikuler umsiting og kortgerð fram til 1. mai 2007

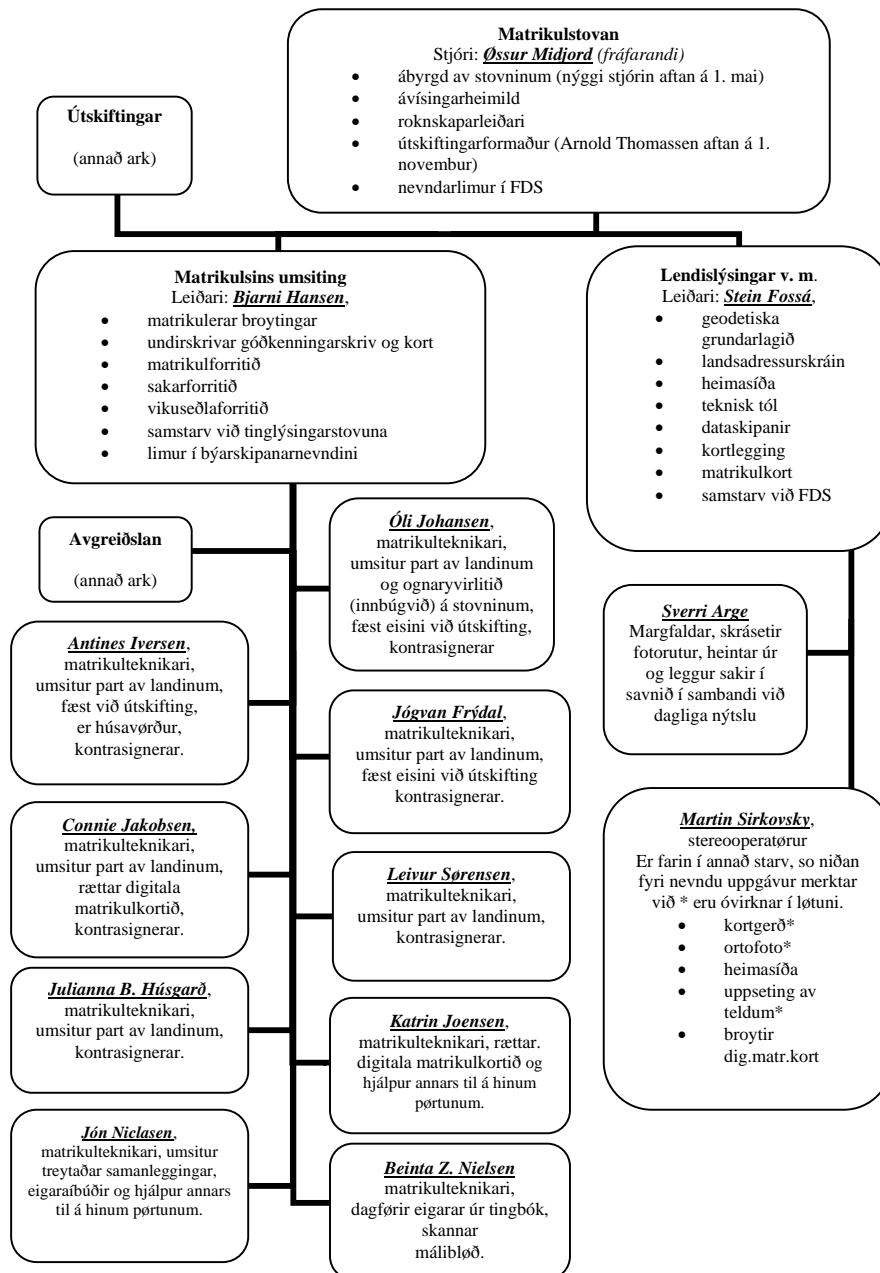

Fig. 3 Útskipting

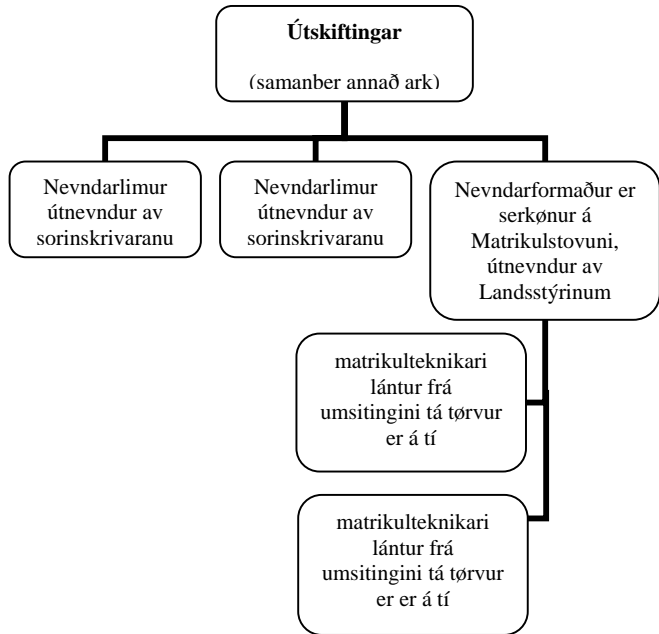
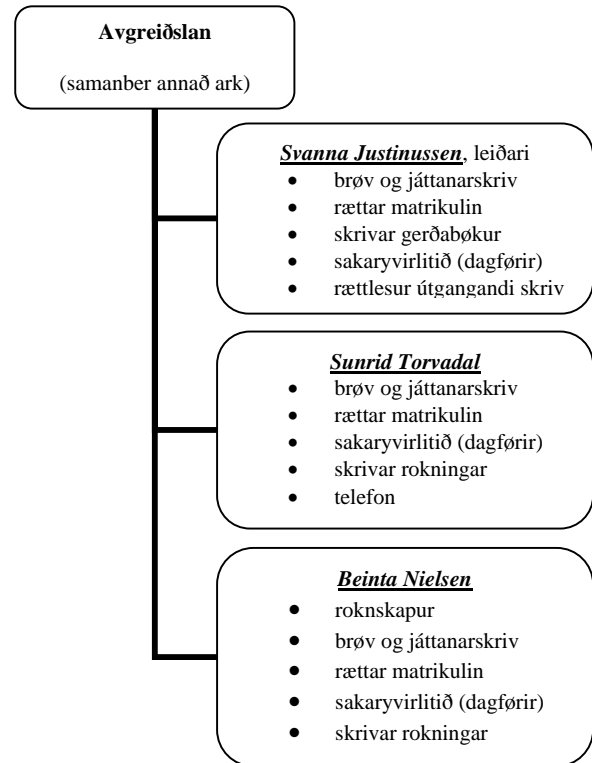
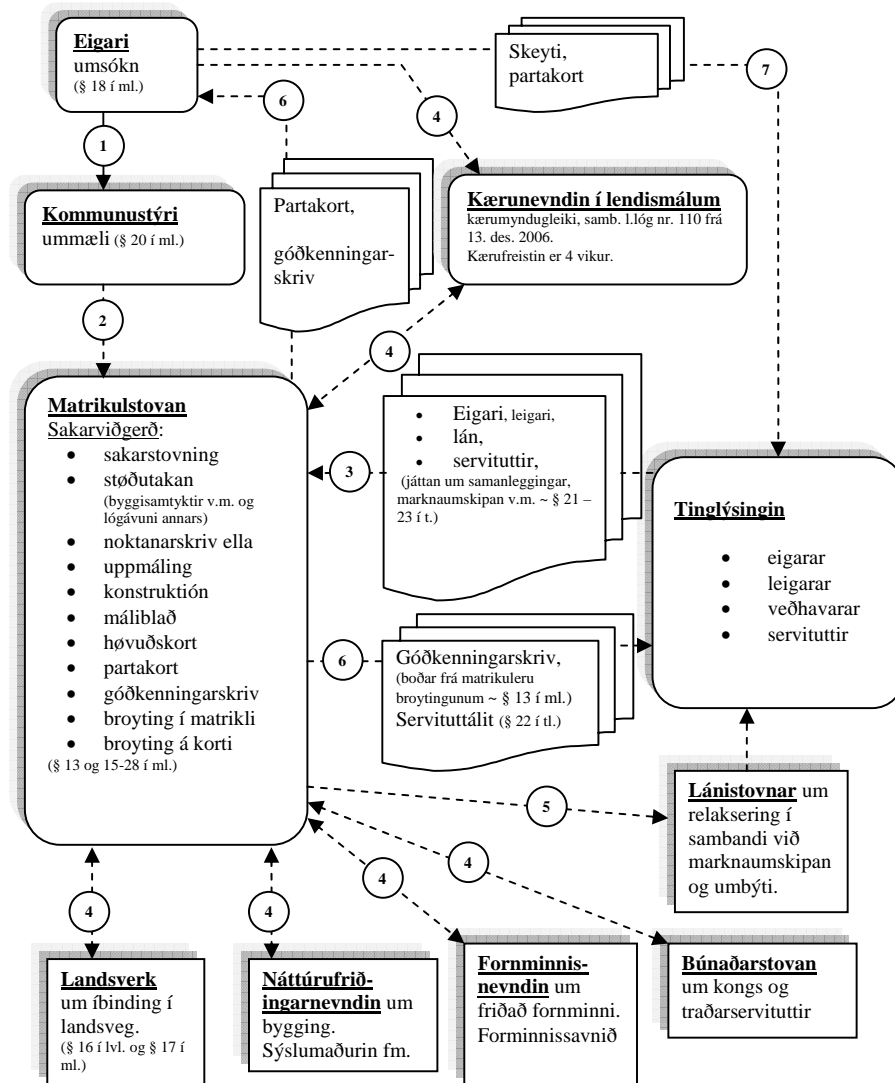

Fig. 2 Avgreiðslan

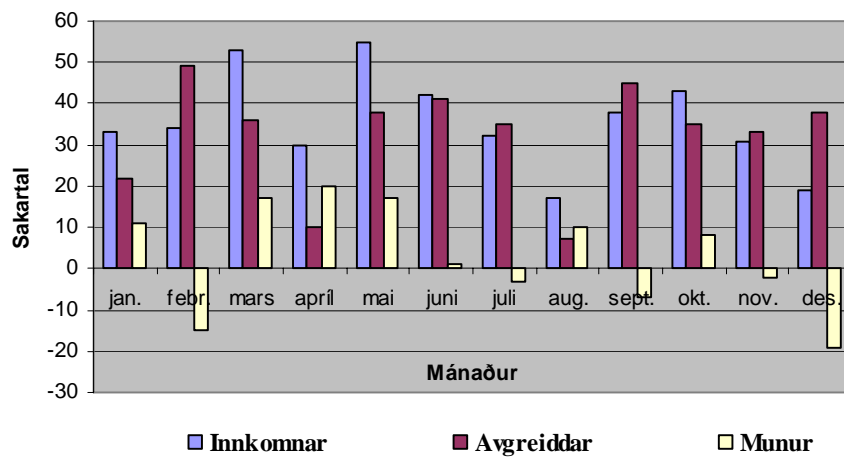
Ávísar broytingar eru farnar fram síðani 1. juni 2007. Uppgávurnar hjá Øssuri Midjord eru fluttar yvir til onnur at taka sær av. Avgreiðslan hevur fingið aðrar uppgávur afturat. Tað ger, at mál, sum eru næstan klár at fara út av húsinum, steðga upp á avgreiðsluni. Fólki eru ikki altíð tøk til at rætta matriklar, skriva játtanarskriv, dagføra sakarjournal, senda skriv og rokning til umsøkjara v.m. Ætlanin er at fáa skil á hesum knúti skjótast gjørligt.

Fig. 4 Mannagongdin í einum vanligum sundurbýttismáli.

Tølini frá 1 til 7 omanfyri vísa raðfylgjuna í sakargongdini

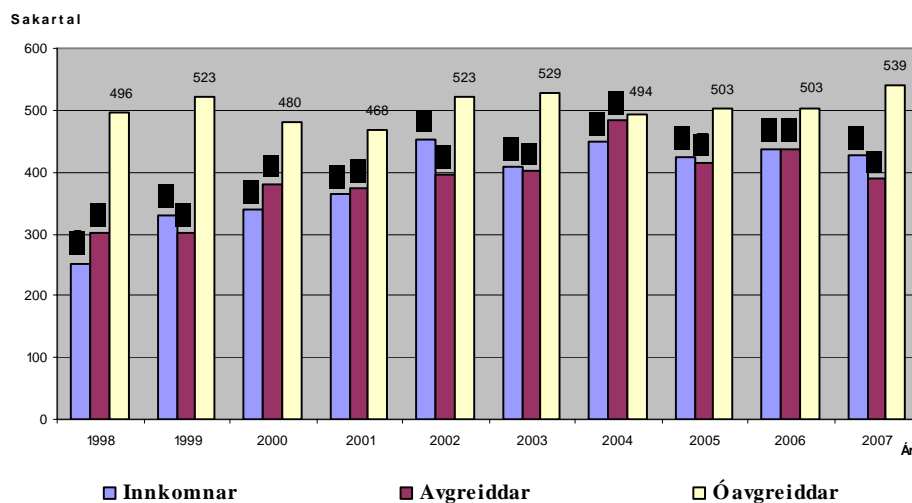
Sakargongdin 1. januar til 31. des. 2007

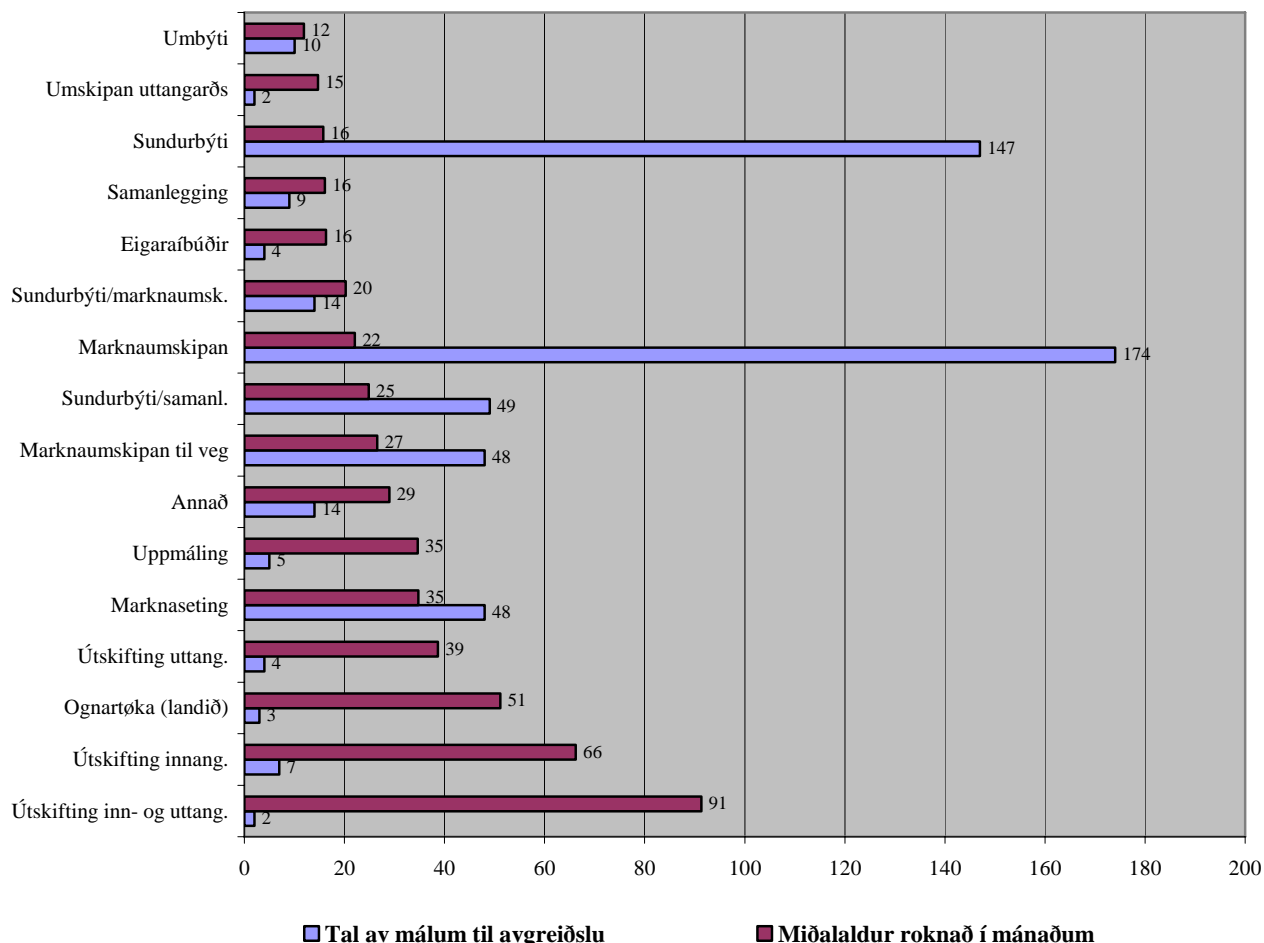
Miðtalið av innkomnum sakum er størri enn miðtalið av avgreiddum sakum. Munurin eru gulu stabbarnir.

Í februar og desember er sakartalið minkað mest.

Yvirlit yvir innkomnar, avgreiddar og óavgreiddar sakir við ársenda í árunum 1998 - 2007

Tal og aldur á sakum til avgreiðslu 31. des. 2007

Talvan omanfyri vísir, at sundurbýtis- og marknaumskipanarmálini eru nógv flest í tali. Her eru avgreiðslutíðirnar sámligar, hóast tað kann vera leingi at bíða eftir einum sundurbýti í 18 mðr. Tey tungu málini, sum taka langa tíð at avgreiða eru útskiptingar, ognartøkur og marknasetingar.

Útskiptingar 2007

Í fyrstu helvt av árinum vóru vit virknir við tveimum uttangaðsútskiptingum, Sunnanmanshagi á Eiði, og alla Froðbiar bygd. Fundast var regluliga, og síðst í apríl 2007 varð úrskurður sagdur. Báðir úrskurðir vórðu kærdir, og sum stóðan er nú, bíða vit eftir, at yvirútskiptingarnevndin hevur sagt endaligan úrskurð í báðum málum. Vit vita, at yvirútskiptingarnevndin er sett fyri Froðba, meðan vit onki vita, hvussu gongur at manna nevndina á Eiði. Vegna samanlegging og av tí at tey formligu viðurskiptini ikki vóru komin í rættlag, hendi lítið og onki á útskiptingarøkinum fram til september. Eftir hálvtt ára bíðitíð kom

svar, at nýggjur formaður var settur. Næstu mánaðirnar lá so gott sum stilt vegna trot á arbeiðskraft. Innaripartur Eystari í Húsavík varð sett í gongd. Í endanun av árinum varð útskiftingarkandidatur verkætlanarsettur í eitt hálv ár at virka við í at fáa útskiftingarnar avgreiddar.

Viðarvøkstur og Frílandi

Høvuðsuppgávan er at røkja gamlar og nýggjar viðarlundir (og aðrar frílandisuppgávur) sum hoyra uppí. Á Gróðurstøðini í Mið Hoydølum (á Skraddaratrøðni) er plantualing, plantusølu og arboretvirksemi, t.e. royndarvirksemi at leita upp nýggj sløg av trøum og runnum, ið hóska til føroysk vakstrarlíkindi. Deildin hevur ráðgevingartænastu í træplantu- o.ø. náttúruspurningum, og eisini annað upplýsingarvirksemi, t.d. vitjanum av dagstovnum, skúlaflokkum og næmingum í starvsvenjing.

Bjóða verður lærupláss til “grønar” útbúgvingar, og nógvir skúlaungdómar eru eisini í summararbeiði á Gróðurstøðini og í viðarlundunum (m.a. fleiri bólkar av “Ung í arbeiði” hjá Tórshavnar kommunu). Í mong ár hevur samstarv verið við almannaverkið um starvsvenjing o.tíl. í eini roynd at veita íkast til ein rúmari arbeiðsmarknað.

Ymsar almennar ráðleggingar- og fyrisitingaruppgávur verða røktar og er eitt breitt samstarv við aðrar stovnar, kommunur og felagsskapir. Long siðvenja er fyri norðurlendskum og altjóða samstarvi innan gransking, royndum og menning á fakøkinum viðarvøkstur.

Landsskógarvørðurin er føroyskur eygleiðari í stýrinum fyri norrøna granskingarráðið SamNordisk Skogsforskning (SNS), limur í Nordisk Arboretudvalg (NAU) og limur í Gentilfeingisnevndini hjá Vinumálaráðnum.

Sambært løgtingslóg nr. 53 um viðarlundir frá 27. november 1952 er ásett at uppgávur og áhugamál skógfriðingarnevndarinnar skulu røkjast. Nevndarlimir eru: Sigga Rasmussen, formaður, Birgit Arge, Ejler Djurhuus, Jóhann Mortensen, 5. sætið er ósett.

Landsskógarvørðurin er skrivari nevndarinnar. Í 2007 hevur nevndin hildið 4 formligar fundir: í februar, juni, oktober og november. Harumframt tikið lut á einum kunningarfund í september. Fleiri mál eru avgreidd fyrisitingarlíga av skrivaranum eftir heimild. Av málum til viðgerð kunnu nevnast:

- Skógfriðingarnevndin heitir á landsstýrið um at umhugsa samanlegging av Skógrøktini við Búnaðardepilin.
- Ministererklæring om kyst-, skov- og landdistriktsudvikling i Norden (Bodø erklæringen) 2006, ið nevndin ynskir at ítøkiliggera við at leggja dent á stk. 5, um bio-orku.
- Nevndin viðgerð nýuppkomnar upplýsingar um, at fleiri jarðarognir á Ternuryggi eru skógfriðaðar uttan skógfriðingarmyndugleikans vitan.
- Nevndin tekur ikki undir við ætlanini um at byggja Granskingarlund á skógfriðaða lendinum á Debesartrøð-Nóatúni.
- Nevndin viðmælir áheitan á Klaksvíkar kommunu um at leggja munandi øki av í nýggja býarplaninum sum skógfriðaði lendi til viðarvøkstur og frílandi.

Á fundinum í november (í Suðuroy) vóru fleiri ætlanir um viðarlundir viðgjørðar, og nevndin markeraði við eini gróðurseting í viðarlundini í Trongisvági, at nýlendið sunnanfyri Stóra er klárt at verða tilplantað.

Starvsliðið í 2007 og lýsing av viðarlundum í Føroyum síggjast á næstu síðu.

Starvslíðið í 2007

Tróndur Leivsson, landsskógarvørður
 Makonny Dickson, skrivstovufulltrúi (í farloyvi síðan august)
 Jóna Maria Poulsen, reingerð

Gróðurstøðin:

Rakul Dam Lindberg, røktarleiðari
 Beinta Lamhauge, røktari (í barnsburðarfarloyvi síðani apríl)
 Hildur Nielsen, røktari (avloysari fyri Beintu)
 Vár í Ólastovu Árnastein, lærlingur
 Ymisk fyrifallandi summarhjálp (6 skúlaungdómar)

Viðarlundir og frílandi:

Martin Petersen, røktarleiðari
 Jens Pauli í Dali, hjálparfólk
 Helgi í Brekkunum, røktari (sjálvstøðugt vinnurekandi)
 Gullakur Hansen, maskinførari (Sp/f Tórhallur Hansen)
 Hjalti Gram, hjálparfólk heystið 07
 Sigmundur Petersen, hjálparfólk heystið 07
 Ymisk fyrifallandi summarhjálp (skúlaungdómar)
 Arbeiðsfólk hjá teimum kommununum,
 ið hava viðarlundir (falt uml. 3-4 ársverk)

Viðarlundir í Føroyum

Viðarlundirnar – røkt og viðlíkahald v.m.:

Hövuðsarbeiðið við

- lendisábót hefur verið tilbúningin av nýlendingum í Viðarlundini í Trongisvági.
- tynning o.tíl. trærøkt hefur verið í Viðarlundini í Niðastu Hoydølum og í Viðarlundini í Trongisvági.
- planting og smáplanturøkt hefur verið í Viðarlundini í Langadali í Hoyvík, Viðarlundini í Kerjum í Havn, Viðarlundini í Havnardali, Viðarlundini á Selatrað og Viðarlundarlendingum við Sjatlá á Vatnsørum.
- hásummarstíðina hefur verið grassláttur í Viðarlundini í Prestlág, Viðarlundini á Debesartrøð/Nóatúni, Viðarlundini í Gundadali og Viðarlundini á Skraddartrøðni.
- ábótum til tey vitjandi hefur verið nýtt slitlag á gøturnar í Viðarlundini í Gundadali.

Uml. 1.000 sekkir á 100 l og uml. 30 stórsekkir á 1,2 m³ av høggsponum eru framleiddir. Uml. 5.000 plantuplátur til ókrútsverju eru gjørdar klárar.

Oknaparið fekk ongar ungar í 2007. Nógv hverk í viðarlundini í Hvannadali í Vági, og somuleiðis í Viðarlundini í Prestlág og í Viðarlundini í Gundadali í Havn. Síðan í heyst hava vit umsitið dagligu røktina av viðarlundunum hjá Havnar kommunu, móti endurrindan av útreiðslunum.

Havnar kommuna gjørdi í vár nýggja kloakleiðing gjøgnum viðarlundina í Niðastu Hoydølum. Av hesum stóðst væl av eykarbeiði.

Eldsbrunin í summar á Nýggja Húsið hjá Studentaskúlanum í Hoydølum viðførði stóran skaða á nógv trø í viðarlundini og harav meirarbeiði.

Nýggjur transportari (traktorur av merkinum Caron) er keyptur til lendisarbeði v.m.

Gróðurstöðin í Mið Hoydølum:

Plantusølan hefur gingið væl í ár, og samlaða útboðið í plantusøluni var omanfyri 200 ymisk plantusløg og avbrigið fyri árið. Eginframleiðslan heppaðist væl, og er nú omanfyri 60% av samlaða umsetninginum. Harumframt eru í ár innfluttar plantur úr Danmark, Skotlandi og Íslandi. Plantuheilsuváttan verður kravd.

Nýggj, roynd og góðskumett plantusløg á marknaðinum í ár vóru serliga í ættunum *Olearia* og *Rhododendron*. Inntøkurnar frá plantusøluni verða omanfyri 1 millión krónur fyri árið.

16 kommunur (úr Suðuroy til Kalsoyar) hava latið íalt gott 3.600 plantupakkar í ár.

Tíverri gongur striltið at fáa fráboðan frá kommununum í nóg góðari tíð, soleiðis at nóg mikið av plantum eru tøk. Talið av vinnukundum (fyrirøkur og kommunur) økist, og er nú vorðið uml. 40 í tali. Avgreiðslutíðin hefur verið lagað eftir árstíðini. Í mai, juni og juli var avgreiðsla eisini leygardagar. Nú ber til at rinda við FR-korti á Gróðurstöðini. Nýggjur jørðfresari er keyptur.

Talið av framleiðslumistbonkum er víðkað við eini ársframleiðslu á uml. 5.000 søluklárar cont. eindir. Framleiðsluroyndirnar hava í ár lagt dent á vegetativa aling av *Nothofagus sp.*, at flyta mest møguligt av stiklingagerðini frá várinum fram á veturin, og á bøttar umstøður og

mannagongdir fyri stratifisering av fræi. Framleiðslan av føroyskum upprunaviðarvøkstri er ment, soleiðis at vit nú kunnu bjóða plantutilfar úr ættunum *Juniperus* og *Salix*. Móðurplantukvarterið (t.e. savn av plantum til at heysta alitilfar av) er í ár víðkað við uml. 30 plantusløgum. Heystað fræ av *Salix phylicifolia* í Streymnesi.

Ráðgeving, kunning og tænaða:

Næmingar í 9. flokki vóru í starvsvenjing á Gróðurstøðini (úr Fuglafirði viku 8 og 9, og úr Eysturskúlanum viku 16 og 17).

Næmingar á trædeildini á Tekniska skúla í Tórshavn á vitjan 3./9. at læra um við og viðarvøkstur.

Næmingar á SIT breytini á Tekniska skúla í Tórshavn á vitjan 20./9. at læra um við og viðarvøkstur.

Føroya Urtagarðsfelag rundvísing á Gróðurstøðini og í Viðarlundini í Niðastu Hoydølum (uml. 50 fólk) 28./8.

Kvívíkar skúli á vitjan á Gróðurstøðini í juni.

Tórshavnar Súkkulufelag fingið loyvi at halda fjallasúkkulukapping á gøtunum í Viðarlundini í Niðastu Hoydølum 23./9.

Lionc Club Tórshavn skipaði 1. sunnudagin í advent fyri væleydnaðum jólatiltaki í Viðarlundini í Gundadali. Tilfarið, teir selja, er úr viðarlundunum.

Røktarleiðarin á Gróðurstøðini tók lut í SVF sendingini “Urtagarðurin” í juni.

Røktarleiðarin á Gróðurstøðini við í kunningargrein um viðarvøkstur í MBM blaðnum nr. 2/2007.

Útbúgvingar, lærupláss, summararbeiði o.tíl.:

Røktarleiðarin í viðarlundunum lokið útbúgvingina Skov- og landskabsfagtekniker í september mánað.

Skov & Landskab, Københavns Universitet, viðmælt fyri til det Faglige Uddannelsesudvalg for Jordbrug, at vit gerast góðkent praktikstað fyri donsku útbúgvingina Skov- og Naturtekniker.

Yrkisdepilin endurnýggjaði í summar læruplássgóðkenning okkara til gartnaraútbúgvingina.

1 lærusáttmáli undirskrivaður í juni mánað við lærling til gartnara í plantualing.

Ung í arbeiði hjá Tórshavnar kommunu. 3 hold (8 ung í hvørjum) í juli mánað á Gróðurstøðini og 2 hold fingið ávíst arbeiði í viðarlundunum.

Studentaskúlaflokkur pakkað plantupakkar í mai mánað.

Studentaskúlanæmingar í OD arbeiði 1./11.

Okkara íkast til ein rúmari arbeiðsmarknað:

Sáttmálin við Almannastovuna um eitt vart starv (50%) stendur við.

Í summar var royndartíð fyri ein praktikant frá ALV í 3 mánaðir.

Almennar ráðleggingaruppgávur o.tíl.:

Umsóknirnar til Innlendismálaráðið um stuðul av játtanini til frama fyri viðarvøkstri verða sendar okkum til ummælis. Í ár vóru íalt 15 umsóknir viðgjørðar saman við neyðugum ástaðarkanningum.

Uppgávur við serligum tørvi á ráðgeving hava m.a. verið í Porkeri, Skálavík, Skopun, Bø, Hvalvík, Rituvík og á Skála.

3 mál hava verið til ummælis frá Náttúrufriðingarmyndugleikanum.

Byrjað er uppá fyrisingaruppgávuna í sambandi við ætlanir IMRs fyri almenna fríðkið av Boðanesi niðan í Hoydalar.

Norðurlandskt og altjóða samstarv:

AFFORNORD verkætlanin 2004-2006 (Tróndur Leivsson í vísindanevndini) givið út bóklingin “Effects of Afforestation on Ecosystems, Landscape and Rural Development, TemaNord 2007:508.

Vitjan úr Grønlandi. Rundvísing fyri Kenneth Høegh, landbúnaðarráðgeva, tann 10. september. Vitjan frá Nordisk Genbank. Kunningarfund við Katarina Wedelsbeck Bladh og Ásmund Asdal tann 20. september.

Íslenska Altingið samtykti í 2007 at stovna Trærøktarsetur Sjávarbygda í Vestmannaoyggjunum, og íslenski landbúnaðarráðharrin tilnevndi í røðu 8. mai Tróndi Leivssyni sæti í stovningarnevndini. Á fundi við nevndina 2. juni.

Ymsar djórafrøðiligar kanningar: AFFORNORD ætlanin funnið 5 sløg av *Collembola sp.* umframt sløg av *Psocoptera* skordýraflokkinum, ið ikki eru funnin áður í Føroyum. Eisini virkin: Midgeater bitmýggjafellurnar (Høgni Holm, RUC, skal greina innsavningina), ljósfeilan hjá Jens Kjeld Jensen í Viðarlundini í Kerjum, Rodmund á Kelduni savnar skordýr á Gróðurstøðini.

Samstarv við Shetland Amenity Trust um vistfrøðiliga illgresverju av smátrøum.

Frægávu av *Araucaria araucana* frá Arboretet på Milde, Noreg.

Í 2007 hevur verið arbeitt við fyrireiking av altjóða verkætlanini New Plants of Northern Periphery Market (Northern Periphery Programme 2007-2013). Møguliga verða vit luttakarar. Á fundi við umboð fyri fyrireikararnar á Agricultural University of Iceland tann 1./6.

SamNordisk Skogsforskning (SNS), Nordisk Arboretudvalg (NAU), Gentilfeingisnevndin hjá Vinnuáráðnum:

Landsskógarvørðurin við á stýrisfundinum hjá SNS í Íslandi í juni.

SNS stýrið fekk í 2007 hesar stuðulsumsóknir til viðgerðar: 10 umsóknir um netverksstuðul, 5 umsóknir um verkætlanarstuðul, 1 umsókn um stuðul til fyrireiking av ES FP7 verkætlan.

Avboð til fundin í Noreg í november.

Fundur í Gentilfeingisnevndini hjá VMR í mai. Fund við umboð fyri Nordisk Genbank 20. september. Avboð til fundin í desember.

Skrivað grein vegna Gentilfeingisnevndina til NGH- nytt (Nordisk Genbank Husdyr), Nr. 1, 2007, um varðveiting av húsdjóragenetiskum tilfeingi í Føroyum.

Landsskógarvørðurin hildið almennan fyrilestur undir heitinum “Growing trees in the Faroe Islands” í sambandi við ársfundin hjá NAU í Hetlandi í juli.

Vernd

Vernd er deildin á Umhvørvisstovuni sum fyrisitur náttúru- og umhvørvismál. Í fyrsta umfari eru tað starvsfólkini á niðurlögdu umhvørvisdeildini á Heilsufrøðiligu starvsstovuni, sum mynda deildina. Seinni er ætlanin at seta fleiri starvsfólk, serliga til náttúruverndarøkið og konventionsøkið.

Oljudálking

Oljudálking hevur seinastu árin verið eitt týðandi arbeiðsøki innan umhvørvisvernd. So var eisini í 2007, men í nógv størri mun enn vanligt. Í fyrru helvt av 2007 var nógv arbeitt við oljudálking í Vági, eftir at hol kom á ein oljutanga hjá SEV, og tungolja rann á sjógv. Okkara arbeiði fevnir serliga um, at fylgja gongdini, meta um dálkingarstøðuna og uppruðingina. Í Vági er fyrsta staðið, har árin skanningar eru gjørdar í samband við oljudálking. Í mars og juni vóru kræklingar tiknir á trimum støðum á Vágsfirði og kannaðir fyri Poly Aromatiskar Hydrocarbonir (PAH), sum upp á longri sikt er tað mest skaðiliga evnið í olju. Seinastu sýnini verða tikin í mars 2008. Framyvir er ætlanin at gera PAH kanningar í sambandi við størri oljudálkingar, tí tað er neyðugt at staðfesta, um oljan hevur skaðilig árin á náttúruna.

Fiskiveiðieftirlitið heitti tvær ferðir í 2007 á umhvørvisdeildina at vera hjástødd í samband við sýnistøku av olju á sjónum fyri at staðfesta, hvør var orsök til dálkingina. Dálkarin varð staðfestur í fyrru kanningini. Fiskiveiðieftirlitið hevur útgerð til slíkar sýnistøkur, sum verða gjørdar í samstarvi við kemisku kanningarstovuna á HS.

Olshana

Hóskvøldið 2. august 2007 rendi russiski trolarin Olshana á Flesjarnar og nógv olja lak úr skipinum. Undir bjargingaráttakinum sakk skipið. Umhvørvisdeildin varð boðsend á MRCC sama kvøld og var partur av áttakinum at basa oljudálkingini. Saman við øðrum myndugleikum og ráðgevum, var deildin partur av arbeiðinum við, at fáa útgerð til landið, at meta um dálking og skaðar, at kunna fjølmíðlar, at kanna vrakið og meta um, hvørt oljan í vrakinum skuldi takast upp. Olshana-hendingin fór við nógvvari arbeiðsorku, ikki bara fyrstu vikurnar, men mánaðir eftir at skipið sakk. Olshana liggur á 72 m dýpi á Tangafirði, og enn er avgerð ikki tikin um, hvørt oljan skal takast úr vrakinum.

Oljuleiting

Tá borað verður eftir olju á føroyskum øki, krevjast ymisk loyvi frá føroyskum myndugleikum. M.a. skal Umhvørvisstovan geva loyvi til øll kemikalíu, sum skulu nýtast í sambandi við boringina. Einans evni, sum hava nøktandi umhvørvisligar eiginleikar, verða góðkend. Í tí sambandi verður eisini kravt, at oljufeløgini, sum bora á føroyskum øki, gera kanningar av havbotninum kring boristaðið bæði áðrenn og aftan á boringina. Hetta fyri at staðfesta mógulig árin. Í oktober 2007 byrjaði BP at bora sokallaða William leitibrunnin, og varð í tí sambandi givið loyvi til nýtslu og burturbeining av kemikalíum. Í november varð Umhvørvisstovan saman við øðrum myndugleikum á eftirliti á boripallinum Transocean Rather, sum borar fyri BP.

Aftursøkking

Sambært altjóða sáttmálum og fýroyskari lóg, er søkking av evnum og tilfari í havið bannað. Undantikið er tó m.a. tilfar, sum er tikið upp av havbotninum, eitt nú í sambandi við dýping, havnagerðir o.a. Loyvi kann bara gevast um mett verður, at søkkingin ikki hevur munandi dálking við sær ella er til skaða fyri lívið í sjónum. Í 2007 varð eitt loyvi givið til aftursøkking. Loyvi varð seinni givið til at økja nøgdina av tilfari, sum skuldi søkkjast. Víðkanin av loyvnum varð kærð til landsstýrismannin við umhvørvismálum, sum enn hevur málið til viðgerðar.

Serliga dálkandi virki (smb. kap. 5 í umhvørvisverndarlógini)

Listin yvir umhvørvisgóðkend virki øktist við sjeið virkjum í 2007, sostatt vóru við ársenda 2007 umleið 110 virki umhvørvisgóðkend. Umhvørvisdeildin var á eftirliti á 38 av hesum umhvørvisgóðkendu virkjum. Átta virki hava søkt um umhvørvisgóðkenning og nøkur av virkjunum hava fingið uppskot til góðkenning, endalig umhvørvisgóðkenning verður avgreitt fyrst í 2008. Eitt virki bleiv undantikið skylduni til umhvørvisgóðkenning.

Aling

Í 2007 kom alingin veruliga fyri seg aftur, aftaná nøkur kreppuár. Tað sum nú eyðkennir alivinnuna er, at hon er munandi meiri tilvitað um at reka eina skilagóða aling. Skipað brakklegging, flyting av alirungum og árgangsskilnaður eru við til at minka um tað umhvørvisliga trýstið frá virkseminum. Botnkanningarnar fyri 2006, ið verða sendar okkum áðrenn 1. februar árið eftir, vístu somuleiðis, at aliðkini umhvørvisliga vóru betri fyri, enn tey vóru, tá alingin var í hæddini fyri nøkrum árum síðani. Øll botnkanningsúrslit og allar ársfrágreiðingar fram til 2006 blivu skrásett inn í GIS skipanina (GeoAling), sum er serliga tillagað til alingina.

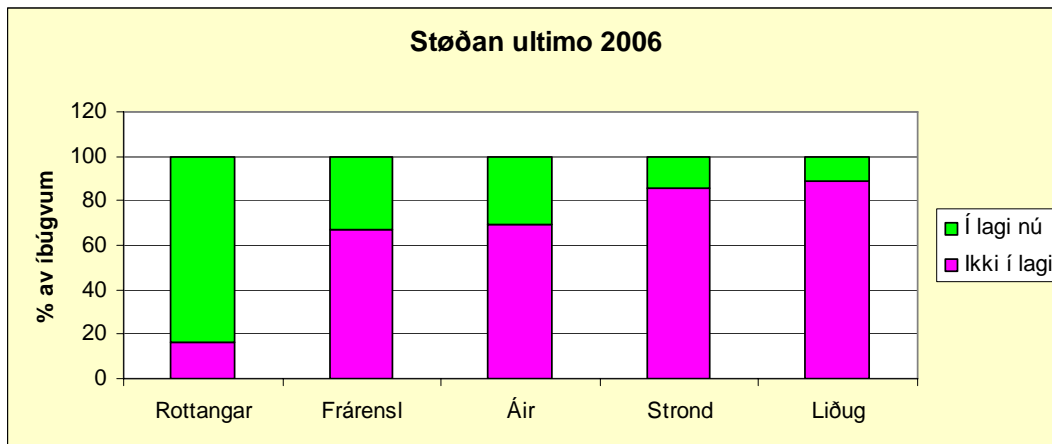
Loyvi til flutning av burturkasti

Í sambandi við at báðar brennistøðirnar hava fingið roykreinsiskipan, uppstendur eitt nýtt slag av burturkasti. Hetta er eitt restprodukt frá sjálvari reinsingini, sum inniheldur flogøsku, kálk, tungmetall og aktivt kol. Nøgdin av roykreinsiprodukti frá báðum brennistøðunum er um 1000 tons um árið. Í Føroyum hava vit onga nøktandi endaviðgerð av slíkum burturkasti, og tí verður tað útflutt til eina góðkenda endaviðgerð. Flutningur av burturkasti yvir landamørk krevur góðkenning sambært Basel-sáttmálanum, sum Føroyar hava tikið undir við. Avtala er gjørd við danskar umhvørvismyndugleikar (MST), at loyvi til flutningin av burturkastinum skal gevast av fýroyska umhvørvismyndugleikanum, og fyrsta loyvi (nr. DK 004428) varð givið í desember 2007. Loyvið varð givið til útflutning av 1350 bigbags av roykreinsiprodukti. Eitt flutningsskip, sum er serliga ætlað at flyta roykreinsiprodukt, varð lastað við keiina uttan fyri goymsluna í Hvalvík og fór úr Føroyum 14. desember 2007 til oynna Langøya í Noreg, har roykreinsiproduktið verður viðgjørt og nýtt til at byggja upp aftur oynna.

Kommunalt spillivatn

Síðst í 2006 bleiv gjørt eitt rættuliga stórt arbeiði við at fáa yvirlit yvir, hvussu støðan á kommunala spillivatnsøkinum var. Ringt bleiv runt til allar kommunur, spurnarbløð vórðu send út og vitjað var í kommununum. Út frá hesum upplýsingum bleiv gjørt yvirlit yvir støðuna, hvussu langt kommunurnar vóru komnar við arbeiðinum, og hvussu nógvar klára at verða lidnar við spillivatnsarbeiðið áðrenn 2010.

Myndirnar niðanfyrir lýsa støðuna ultimo 2006 og eina meting um, hvussu støðan á kommunala spillivatnsøkinum verður í 2010.

Svimjihyljar

Kemiska deild á Heilsufrøðiligu starvsstovuni hevur eftirlitið við svimjihyljum um hendi fyri Umhvørvisstovuna. Vanliga gongur ikki meiri enn 1½ ár millum eftirlitini, men í 2007 fekk eftirlitið ikki nóg høga raðfesting frá kemisku deild, vegna manglandi arbeiðsorku á deildini. Einans fyra eftirlitsvitjanir vóru í 2007. Útlitini fyri 2008 eru tó nógv bjartari, og verða tá væntandi nógv fleiri eftirlitsvitjanir framdar.

Einnýtisiløt

Í mai 2007 kom broyting í lögtingslóg um einnýtisiløt í gildi, sum loyvdi nýtslu av einnýtisiløtum til drykkjuvørur. Eisini varð kunngerð um einnýtisiløt sett í gildi. Ásett er, at loyvi krevst til innflutning og sølu av einnýtisiløtum. Henda skipan er nú sett í verk, og íalt sjeý innflytarar hava fingið loyvi. Umhvørvisdeildin hevur verið á eftirliti hjá seks av fyrítøkunum sum hava loyvi til at innflyta og selja drykkir í einnýtisiløtum. Ov stutt er fráliðið til at siga, hvussu skipanin roynist. Fyribils uppgerð eftir fyrstu 3 mánaðirnar vísti, at 30 % av fløtunum verða latin inn aftur. Næsta uppgerðin vísir vónandi eina betri mynd.

Kærur

Fleiri kærur heva verið um viðurskiftir, sum kommunali myndugleikin hevur ábyrgdina av. Hesar snúgva seg m.a. um trupulleikar við kloakleiðingum, tøðum, ampar av royki, larmi og lukti. Í slíkum førum fær kommuna boð um at fáa viðurskiftini í rættlag og røkja sínar eftirlitsskyldur á umhvørvisøkinum.

Skeið í spillvatnsreinsing

Umhvørvisdeildin skipaði, saman við Teknologisk Institut, fyri skeiði um oljuskiljarar. Luttøkan var sera góð, umleið 30 fólk luttóku, og umboðað hesi kommunala myndugleikan, virkir, ráðgevandi fyrítøkur og landsmyndugleikan.

Alment innlit

Umhvørvisdeildin hevur havt uml. 16 mál um alment innlit. Av hesum eru átta aftan á 1. oktober, tá Umhvørvisdeildin formelt kom undir US.

Kyoto

Aftur í ár hevur Kyotoavtalan verið viðgjørd bæði á Løgtingi og í fjølmiðlum. Tað kom so langt at løgmaður legði uppskot fyri løgtingið um at góðkenna, at Føroyar skuldu gerast partur av avtaluni. Uppskotið varð samtykt, men við tað, at eingin áseting var um hvussu nógv Føroyar vildu minka sítt útlát, og semja ikki fekst um hetta, so metti danska umhvørvismálaráðið ikki, at góðkenningin kundi fráboðast ST. Harvið eru Føroyar framvegis uttanfyri Kyoto-avtaluna.

Norðurlenskir fundir

Deildin er virkin í norðurlenska umhvørvisstarvinum og hevur í hesum sambandi luttikið á fleiri ráðstevnum og fundum.

Fundir í arbeiðsbólkum og verkætlanarbólkum

PA-bólkurin (Produkter og Affald)	Fundur í Íslandi í mai
MiFi-bólkurin (Miljø og Fiskeri)	Fundur í Keypmannahavn í januar og august
Hav og Luft bólkurin	Luttøka á várfundinum í Kristiansand, apríl 2007
Smásamfelagsbólkurin	Fundur í Murmansk í september
NMRIPP-bólkurin (Integrated Product Policy)	Fundur í Føroyum í august um umhvørvisrættaðan produktolitik
Deponi-bólkurin	Fundur í februar í Keypmannahavn og í november í Espoo

Norðurlenski bólkurinn um Lívrinnið burturkast	Fundir í Keyptmannahavn í februar og í mei í Tórshavn
Tvørfakligur norðurlenskur fundur um flutning av burturkasti	
BAT-bólkurinn (Best Available Techniques)	Fundir í januar (Stockholm), mars (Oslo) og oktober (Reykjavík)
Samstarvsfundur millum danska Miljøstyrelsen og Umhvørvisstovuna	Fundur í juni í Keyptmannahavn.

Arktiska ráðið

Deildin hevur í fleiri ár luttikið í arbeiðsbólkinum Protection of the Arctic Marine Environment, PAME. Í 2007 varð luttikið á fundi í Keyptmannahavn í mars.

Ráðstevnur og verkstovur

Verkstovan um fyrisiting av korallum í Føroyum í mai
Verkstovan við heitinum Marine Spatial Planning í Keyptmannahavn í juni
Ráðstevna um fríluftslívs í KBH í juni
Verkstovuni um Inn- og útflutning av burturkasti (PA) í Oslo í september
Verkstova um flutning av burturkasti í Stockholm í september
Ráðstevna um smásamfelagsvirksemið í Íslandi í oktober
Verkstova um tyrving í Espoo í november (ísv fund í Deponi-bólkinum)
Norðurlenski verkstova um burturkast frá skipum í Føroyum í november

Gransking

Gransking innan Plantur og djór

International Tundra Experiment (ITEX)

Fylgt varð við í broytingum í vøkstrinum bæði inn í og uttanfyri ITEX boksirnar á leið eina ferð um vikuna í juni, juli og august mánað.

Fingið til vega og tilgjørt nýggjar ITEX boksir úr lexan fyri plantudeildina, sett hesar upp á Sornfelli, tær eru partur í plantufrøðiligum kanningum.

Vøkstur og seyðabit

Ein NORA fíggað workshop varð hildin í Noregi. Úrslitið frá hesum er fyrst og fremst ein felags gein um seyðabit og forvaltning í Útnorði og esini eitt netverk. Ætlanin er at søkja um fígging, evt. frá ES, til framhaldandi granskingarsamstarv.

Hósvíkshagin

Felags verkætlan millum Jarðfeingi, Royndarstöðina og Náttúrugripasavnið. Forprojekt er gjørt, og roynt verður at fáa fígging til vega, soleiðis at farast kann fara undir verkætlanina

Árinskanningin Eiði 2

Feltarbeiði bleiv gjørt í summar, plantuvøxturin á økinum frá Eiðisvatni til Selatraðar bleiv skrásettur, bæði við at gera kvantitativar og kvalitativar kanningar, moldsýni blivu tikin og fuglar og skordýralívð bleiv skrásett.

Data er skrásett og verður klárt til analysu fyrst í komandi ári.

Villblómudagur

10 túrar kring alt landið vóru gjørdir í ár.

Biodiversitet 2010

Norðurlendsk verkætlan, sum hevur til endamáls at miðla um lívfrøðiligt margfeldi.

Verkætlanin fíggar eina hálva lön til ein lívfrøðing til 2009.

Agenda skrivstovan við í lokal biodiversitet 2010 Toftavatn.

CAFF flora bólkur fund í Føroyum í juni í ár.

Luttøka í CAFF Board fundum og CAFF/AMAP joint monitoring.

Luttøka í NFK-bólkinum.

ENVOFAR felags datasamstarv millum Fiskirannsóknarstovuna, Náttúru og Umhvørvispartin á Umhvørvisstovuni. Verkætlanin er ætlað sum okkara input til CAFF/AMAP joint monitoring.

Innsavning og víðari viðgerð av tilfari frá haruveiðu, grind og springarum. Stórhvaladatabasa um stórhvalaveiði í gerð.

Ongir springarar lögdu beinini í 2007, so kíkarnir eru grovsorteraðir. Tilfar frá 4 grindum er grovsorterað.

Landarbeiði

Fyrirreika merking av kópi – skaffa sendarar, knýta gørn o.a.

Hvalamerking: Eftirkanna satellitsendarar, annan tólbúnað og útgerð til merking, soleiðis at vit eru til reiðar, um vit fáa eina grind at merkja.

Hvalateljing: Designa, gjørt og sett upp platform til hvalateljing (TNASS) á Thor Chaser, tikið platform niður og rigga av eftir teljing. Somuleiðis luttikið í øðrum fyrireikingum í hesum sambandi og luttikið sum eygleiðari á sjálvari teljingini.

Fyrireiking av TNASS hvalateljingini

Upparbeiða sýni frá havsúgdjórum

Viðgerð av úrslitum

Mált upp, gjørt tørvslýsingar o.t í samband við nýggju hølini á Argjum, -kanningarstovur og goymslu/verkstað.

Feltarbeiði

Merkjing av láturkópi í mai og juni. Umleið 20 dagstúrar. Savnað og sett upp data frá Argos til nýtslu á heimasíðu.

Hvalateljing (TNASS) við "Thor Chaser" 26/6-26/7.

Sýnistøka av grind í Hvannasundi 12/4 og í Havn 27/8.

Javnan eygleiðingar av kópi og hvali, herundir eisini deyðum djórum.

Kopamerking: Luttikið í kópamerking, herundir at menna útbúnað, hátt o.t., soleiðis at til ber at fanga og merkja kóp. Somuleiðis luttikið, tá hesir vóru merktir.

Ringmerking

64 nýggjar fráboðanir eru komnar inn um ringmerktar fuglar. Tær eru avgreiddar við Ringmærkningscentralin. Gjørt er upp fyri árið, hvat er ringmerkt í Føroyum og endurnýggjan av ringmerkjaralisensum er avgreidd.

Telduútbúnaður

Viðlíkahald av netinum á Debesartrøð og í Fútalág. Fingið til vega og sett upp útbúnað til hvalateljingar.

Heimasíða

Viðlíkahald av heimasíðu. Uppdaterað tilfar um merking av kópi hvørja viku síðan teir vóru merktir.

Fundir, Skeið og ferðing:

Museumsleiðaraskeið

Luttikið á uppfylgjandi skeiði, november London

Hvalaráðstevnu á Lewis, Hebridirnar

Arbeidsrindi í samband við stórhvalaveiðu, mars

NAMMCO vísindafundur, Reykjavík, apríl

NAMMCO telefonfundur um hjáveiðu av havsúgdjórum 13/2

NAMMCO ársfundur í Tromsø 26/2-1/3.

ECONORTH ráðstevna í Tromsø 12-15/3

NAMMCO fundur um fyrireiking av hvalateljing í St.Andrews 30/3-3/4.

Framløgur:

Vegetation of the Faroe Islands (presentation at CAFF flora group symposium in the Faroe Islands) (Anna Maria Fossaa)

Føroyskar blómur í 2015, almennur fyrilestur á Landsbókasavninum (Anna Maria Fossaa)

The impact of grazing on mountain vegetation (Oral presentation at Sustainable management of sheep-grazing in the North-Atlantic region workshop, Vitenskapsmuseet, Trondheim) (Anna Maria Fossaa)

Speki: Føroyskur vøxstur í einum umhvørvi, ið er í broyting (presentation in the Faroese television) (Anna Maria Fossaa)

Speki: Haran í Føroyum (Dorethe Bloch)

Speki: Grind - lívfrøði (Dorethe Bloch)

Speki: Grind - veiði (Dorethe Bloch)

Grind og grindaveiða fyri Lønne Højskole (Dorethe Bloch)

Grind og grindaveiða fyri Nordisk Ministerráds Miljøgruppe (Dorethe Bloch)

Loyvir: (DB)

CITES: 5 loyvir givin

NON-CITES: 0 loyvi

Ræning: Ongi loyvi givin vegna vánaligt ár hjá lomviganum.

Dráttur: Ongi loyvi givin vegna vánaligt ár hjá lundanum.

Onnur loyvi og fyrispurningar: 2.

Ritstjórn:

Fróðskaparrit ritstjórnað (Dorethe Bloch saman við Firouz Gaini) og komið út .

Konsulent og nevndarvirksemi:

Fuglakonsulentur fyri Vágar floghavn. Frágreiðing verður gjørd hvørja ársbyrjan.

Fastur limur í Yvirfriðingarnevndini, fund umleið eina ferð / mánað.

Viðgjørt 41 fyrispurningar um innkomin skaðadjór.

Nevnd undir MMR viðv. Hvalastøðini við Áir.

Undirvísing á Fróðskaparsetrinum: (Anna Maria Fossaa og Dorethe Bloch)

Gerð av nýggjari lívfrøðiundirvísing

Vár 2007: Vertebratskeið

Vegleiðing av BSc, Licentiat og PhD studentar.

Vísindaligar greinir og frágreiðingar

Austrheim G., Bjarnason G., Fosaa, A.M. Olsen E. Sustainable management of sheep grazing in the North-Atlantic region. A long term perspective. Draft for a ms to BioScience based on the presentations at the NORA-workshop in Trondheim, Norway 15. – 16. Ocktober.

Bloch, D., Mikkelsen, B., Dam, M., Olsen, J. and Desportes, G. 2007. Faroe Islands – Progress report on marine mammals 2005-2006. *North Atlantic Marine Mammal Commission. Annual Report 2006*: 489-493.

Bloch, D. 2007. Føroysk skaðadjór 8. Silvurfiskur. *Frøði 1/2007*: 30-31.

Bloch, D. 2007. Grind og grindahvalur. Umsett hefur Svenning Tausen og Marjun Simonsen frá: Bloch, D. 2007. (7th ed.). Grindehvalen og Færøernes grindefangst. Føroya Náttúrugripasavn.

Bloch, D. 2007. *Grindehvalen og Færøernes grindefangst. Pilot whales and the whale drive* (translated by Kate Sanderson). The HNJ's Indispensable Guide to the Faroe Islands, H.N. Jacobsens Bokahandil, Torshavn, 64 pp.

Foote, A.D., Víkingsson, G., Øien, N., Bloch, D., Davies, C.G., Dunn, T. E., Harvey, P., Whooley, P. and Thompson, P.M. 2007. Distribution and abundance of killer whales in the North East Atlantic. *J. Cetacean Research and Management*:

- Fosaa, A. M. and Olsen E. 2007 The impact of grazing on mountain vegetation and the arbuscular mycorrhizal symbiont. *Fróðskaparrit* 55:177-187.
- Fosaa, A. M. Vegetation of the Faroe Islands in a changing environment. CAFF flora group meeting, proceedings.
- Mikkelsen, B. 2007. Present knowledge of grey seals (*Halichoerus grypus*) in Faroese waters. *NAMMCO Sci. Publ.* 6:79-84.
- Mikkelsen, B., Bloch, D. and Heide-Jørgensen, M.P. 2007. A note on movements of two fin whales (*Balaenoptera physalus*) tracked by satellite telemetry from the Faroe Islands in 2001. *J. Cetacean Res. Manage.* 9(2): 115-120.
- Mouritsen, R. 2007. Fiskar undir Føroyum. Myndir Astrid Andreassen og Bente Olesen Nyström. Føroya Skúlabólagrunnur.

Tekningar

52 fiskar eru teknaðir til eitt fiskaspjald
 25 blómur eru teknaðir til eitt blómuspjald
 Skelti til Mølheyggjarnar ígongd
 Myndir til greinir um skaðadjór til Frøði

Gransking innan dálking & árin

Verkætlanir í 2007

Verkætlanir, sum hava verið aktivar í 2007 eru vístar við heiti, verkætlanarleiðara á HS og ein stutt lýsing av endamálinum.

Tabel 1 Verkætlanir, sum arbeiðt hevur verið við í 2007.

Heiti	Verkætlanleiðari*	Endamál	Viðmerkingar
Implementering av Stockholm konventiónini og LRTAP POP og HM protokollirnar	Jákup P. Joensen og Maria Dam	At kanna, hvørji árin ein íverksetan av POP konventiónini og POP og HM protokollunum fær í Føroyum.	
Ráðstevna um burturkast frá skipum og móttøkuhavnum	Roar Heini Olsen	At kunna um vitan, kanningar og verkætlanir um burturkast frá skipum. At lýsa og taka samanum reglur og royndir við handfaring av burturkasti umborð á skipum og móttøkuskipanum í havnum. At Staðfesta, um trot er á at endurskoða galdandi reglur, umsiting av reglunum, og um tørvur er á kunningarátøkum.	Ráðstevnan varð hildin í Ráðstevnan varð fíggað av Norðurlanda Ráðharraráðnum, Áramál: 2007
Kanning av dálkingarstöðuni í Sørvágsvatni/Leitisvatni	Maria Dam	Kanning av dálkingarstöðuni í Sørvágsvatni/Leitisvatni við serligum atliti at meta um Vatnið er hósandi sum drekkivatnskelda og í hvønn mun vatnið var ávirkað av gomlum tyrvingarplássum, ferðslu, ídnaði og øðrum í vatnveitingarøkinum.	Úrslitini varð greitt frá í frágreiðing, Verkætlanin varð fíggað av Sandavágs, Miðvágs og Sørvágs kommunum, Vága floghavn og Heilsufrøðiligu starvsstovuni í felag.

Arbeidsbólkur um firðir og dálking – tverrsektoriell	Maria Gunnleivsdóttir Hansen	Endamálið var at savna serkunnleikan á økinum náttúrutilfeingið fjarðaøkosystemið fyri at fáa hann at meta um støðuna í firðunum, við serligum atliti til at avdúka møgulig økir, har atgerðir og ella nærri kanningar áttu at verði raðfestar.	Úrslitini av metingin og virkseminum í arbeidsbólkinum "Firðir og dálking" 2005-2006 varð greitt frá í frágreiðing
Arctic monitoring and assessment programme, AMAP	Maria Dam	AMAP er altjóða eftiransingarskipan í norðaru pørtum av heimspørtunum rundanum norðaru helvt av knøttinum, sum Arktiska Ráðið hevur umbiðið. Endamálið er at kanna útbreiðslu og árin av umhvørvisdálkandi evnum, sum serliga stava frá ídnaðarøkjunum longur suðuri. Kanningarparturin, sum HS stendur fyri, fevnir um tungmetal og evnir, sum upphópast í náttúruni, sum td. PCB.	AMAP eftiransingarskipanin hevur verið virkin í Føroyum við skiftandi intensiteti síðani 1997. Frágreiðingar um virkseimið er at finna á www.hfs.fo/ritgerðir . Frágreiðing frá 2005 og framvir verður gjørt í 2008. AMAP kanningin er fíggað av Miljøstyrelsen úr DANCEA rammuni.
Environmental Risk Assessment of Chemicals from Marine Fish Farm in Nordic Environments – Medicines; Biocides and Persistent Organic Contaminants from Fish Feeds	Maria Dam	Umhvørvisvandameting av fiskaalingar virkseimi, har man kannar breitt árin á umhvørvið av umhvørvisdálkandi evnum, íroknað heiliggvág, sum verður tilført í samband við aling av fiski við fòðuri, eins og í sambandi við annað virkseimi, sum er tengt at aling.	Ein frágreiðing undir heitinum "Environmental Risk Assessment of Chemicals from Marine Fish Farm in Nordic Environments – Medicines; Biocides and Persistent Organic Contaminants from Fish Feeds" er í gerð og verður væntandi liðug tíðiliga í 2008. Kanningin er fíggað av arbeidsbólkum í Norðurlanda ráðharráðnum.
Screening av nýggjum, dálkandi evnum	Maria Dam	Norðurlanda samstarv um kanningar av heilsu- og umhvørviskaðiligum evnum, sokallaði nýggj dálkandi evnir. Evnini, sum vera kannaði eru sum heild ikki reguleraði, tí kuning væntar um útbreiðslan av evninum. Endamálið við kanningunum er at verða við til at vaksa um kunnleikan um nýggj, dálkandi evnir í umhvørvinum, soleiðis at neyðug stig til at minka um útleiðingin kunnu verða tikin.	Frágreiðingar sum hava verið skrivaðir um møgulig nýggj, dálkandi evnir eru til taks á http://www.ust.is/ness/activities.html Í 2007 varð frágreiðing um fenolir (bis/tetrabis/ocylly/nonyl/dodecyl) útgivin. Kanningin er fíggað av arbeidsbólkum hjá Norðurlanda Ráðharraráðnum og luttakandi stovnum úr Finlandi, Svøríki, Danmark, Noreg, Ísland og Føroyum í felag.
Passive samplers (NMR; tungmetallir, PAH og PCB	Maria Dam og Katrin Hoydal	Norðurlanda samstarv sum stuðlar uppundir OSPAR JAMP kanningarskránnu, har umhvørvisseitur í sjónum í norðureystur Atlantshavinum og Norðsjónum verða kannað.	Verkætlanin heldur fram í 2008, og væntandi verður felags frágreiðing skrivað tá. Verkætlanin er fíggað av Norðurlanda Ráðharraráðnum, og hevur luttøka úr Svøríki, Noreg, Danmark og Føroyum. Hollenskir granskarar luttaka sum kanningarserkønir.
Oljudálking aftaná Olshana	Maria Dam og Katrin Hoydal	Kanningin hevur til endamáls at avdúka í hvønn mun oljudálkingin	Verkætlanin heldur fram við sýnistøkum inntil kanningarúrslit

		sum stóðst av at Olshana sakk í aug 2007 hevur havt negativt árin á djóralívið í økinum, við serligum atlit til tosk.	fyriliggja tíðliga í 2008.
Útbreislan av imposex og TBT í Føroyum	Maria Dam	Útbreiðsla av imposex og TBT sum stavar frá tin-holdigari skipsmáling verður gjørt við 5 ára millumbili fyri at kanna um og nær broytingar í útbreiðslan av imposex í purpurniglar hendir.	Sýnistøkan fór fram í 2006, men vegna væntandi resourisir hevur ikki verið gjørligt at fingið kanningarnar gjørdar fyrr enn nú, seint í 2007. Úrslit av fyrri kanningunum varð greitt frá í t.d. Føroya Umhvørvi í tølum,03 (www.hfs.fo/ritgerðir)
Havnarvág 2007 – lýsing av dálkingarstöðuni	Maria Dam	Kanningar av dálkingarstöðuni á Havnarvág hava verið gjørdar í tveimum umførum, fyrstu ferð í 1987 og seinri ferð í 2002. Kanningin í 2002 vísti at dálkingarstöðan var partvís sera ring, og tí varð avrátt at endurtaka partar av kanningini í 2007, fyri at vita, um atgerðir, sum hava verið tiknar seinastu árin, hava bøtt um stöðuna.	Fyribils frágreiðing um kanningar av vatnsýnum av vagni í 2007 er latin Tórshavnar kommunu, heilsu og umhvørvisdeildini. Væntandi er, at kanningar halda á fram í 2008, tá við sýnistøku millum annað eisini av sedimentum.
FUÍT á netið	Katrin Hoydal	Arbeitt hevur verið við at gera data, har vit hava tíðarseriur, klárt at leggja út á heimasíðuna í staðin fyri at geva FUÍT út av nýggjum.	Talvur fyri Hg í toski og øðrum fiskasløgum er lagt út á portalin hjá HFS, men restin av tilfarinum er ikki lagt út enn.
Útlát av freon frá skipum	Maria Gunnleivsdóttir Hansen	Endamálið er at minka um nýtsluna av ozonoyðandi evnum, sum verða brúkt umborð á skipum, serliga kølievnum.	Danska ráðgevaravirkið PlanMiljø h stýrir verkætlanini, sum Miljøstyrelsen fíggar. Í sept. 2007 var verkstova á Hotel Hafnia..

* Í onkrum føri, t.e. í millumlanda verkætlanum, kann verkætlanarleiðarin finnast uttanfyri Føroyar, tá er verkætlanarábyrgdarhavari á HS nevnd her.

Útgávur, upprit og kunning

Tabel 2 Útgávur í 2007 har lutikið hevur verið aktivt.

Fágreiðing	Høvundar	HS frágreiðing nr.	HS Málnr.
Dioksin í føroyskum eggjum í 2006	Dam, Maria og Hoydal, Katrin.	2007:1	200601068-2
Frágreiðing um virksemla arbeiðsbólkurin "Firðir og dálking" 2005-2006.	Hansen, Maria Gunnleivsdóttir	2007:2	
Kanning av dálkingarstöðuni í Sørvágsvatn/Leitisvatn	Dam, Maria og Hoydal, Katrin.	2007:3	200601058-59
Bronopol and resorcinol in the Nordic environment (TemaNord 2007:585)	Christian Dye, Martin Schlabach, Norwegian Institute for Air Research, NILU Jeanette Green, Mikael Remberger, Lennart Kaj, Anna Palm-Cousins, Eva		200400207 og 200700785

	Brorström-Lundén, IVL		
Í gerð: Phenols (bis/tetrabis/ocylly/nonyl/dodecyl) in the Nordic environment	Asger B. Hansen mfl. DMU		
Í gerð: Bromerað flammu-tálmandi evni í føyroyskum mati	Dam, Maria og Hoydal, Katrín.		

Náttúrusøvn

Framsýningar

Vanlig røkt av framsýning hefur verið gjørd, serliga áðrenn upplating í mai og eisini áðrenn Heystfagnaðin, serliga er tað fiskaframsýningin, har neyðugt hefur verið at bøtt um botnin og um nógvar fiskar og krabbarnar, nýtt tilfar, krabbadjór o.t. er fingið til vega og frystiturkað soleiðis, at botnurin aftur er meira áhugaverdur.

Arbeitt hefur verið við at fyrireika eina framsýning um fuglaegg, partar av montru eru gjørdir, men enn vantar at fáa tað endaliga sniðið upp á pláss, velja motiv fyri bakgrund og at velja, hvørji egg skulu nýtast. Egg til endamálið eru tøk og funnin fram.

Ein fuglamontra er sett upp í samband við heystfagnaðin og eisini til nýtslu í samband við skúlavitjanir.

Tenninar á Augustinum eru allar gjørdar av nýggjum og úr sterkari tilfari, -hinar gomlu vóru í storan mun illa farnar orsakað av, at vitjandi handfara tær.

Til heystfagnaðin eru nýggir fiskibrunnar og tráður gjørdar, og eisini er ljóssetingin nakað broytt og bøtt, somuleiðis sum nakrar nýggjar lampur eru gjørdar og uppsettar.

Soppar eru frystiturkaðir í samband við SEV verkætlanina, onkur av hesum skal nýtast í soppaframsýningini, tá teir eru liðugt kannaðir.

Øll arbeiðir, sum ikki beinleiðis hava við konservering/viðlíkahald, verða gjørd í samráð við vísindafolkini og savnslæran.

Urtagarðurin verður viðlíkahildin sum vanligt.

Havt vitjan av skúlaflokkum, dagstovnum og øðrum bólkum alt árið.

Vitjan av bólkum hefur verið fylgjandi:

Skúlanæmingar og lærarar 1203, dagstovnar 374, útlenskir skúlanæmingar 228, aðrir bólkar 29.

Tilsamans: 1710

Flestu skúlaflokkar vitjaðu í juni.

Vanlig vitjan umfatar rundvísing, ið tekur u. l. 45 min. Flestu bólkar nýttu harafturat tíð til aktivitetir frá heystfagnaðinum. Vitjanin varði tó upp til 2 tímar. Til tiltøkini hevur verið neyðugt at framleiða tilfar so hvørt, tað er gingið undan.

Fyrireikað og skipað fyri Heystfagnaðinum. Nýggjar uppgávur vórðu gjørdar. Smávegis justeringar av verandi uppgávum. Alt í samstarvið við konservator og onnur starvsfólk á NGS og Jarðfeingi.

Vitjunartølini fyri heystfagnaðin vóru.
Vaksin 401, børn 1005. Tilsamans 1046

Samstarva við konservator um fyrireiking av eggjamontru.

Vørur í sölubúðini eru fyltar upp so hvørt tær eru útseldar. Onkrar av plakatunum eru útgingnar og fáast tí ikki meira.

Ferðavinnan:

Luttikið á fundum í felagnum Tórshavn sum umboð fyri stovnar í Havn.

Samstarvsbólkur um styrkjan av náttúrufakunum í fólkaskúlanum:

Fyrireikandi fundir í vár um skeið fyri lærarar. Skeiðið var hildið í september. Luttakandi stovnar vóru Jarðfeingi, Náttúrugripasavnið og Sjósavnið.

Lýsingar

Lýsingar endurnýggjaðar til Tourist Guide 2008 og Føroyakortið 2008

Vísindaligu náttúrusøvnini í Kaldbak

Søvnini umfata:

Turrsavn til plantur

Turrsavn til djór

Frystisavn til havdjór

Vátsavn til djór.

Fingið tað seinasta av beinagrindum, fiskaformun og øðrum sortera og sett á pláss í goymsluni í Kaldbak.

Sett gomlu plantuskápini upp í sprittgoymsluni í Kaldbak og saman við Anleyg flutt, reinsa og eftirkannað djórafrøðiliga lutirnar í gløsum, sum fyrr hava staðið á Gl. Bókasavni, yvir í somu skáp.

Regluligt eftirlit við plantu/djóra goymslu viðv. klimastýring og somuleiðis eftirkannan viðv. skaðadjórum.

Í 2007 var seinasti parturin av savninum flutt til Kaldbaks, so einki er eftir hvørki á "Bacalao" ella í kjallaranum á Gl. Landsbókasavninum. Plantur og djór verða fyrst fryst vegna skaðadjór og telduskrásett, so hvørt sum tey verða sett á endaliga goymsluplássið.

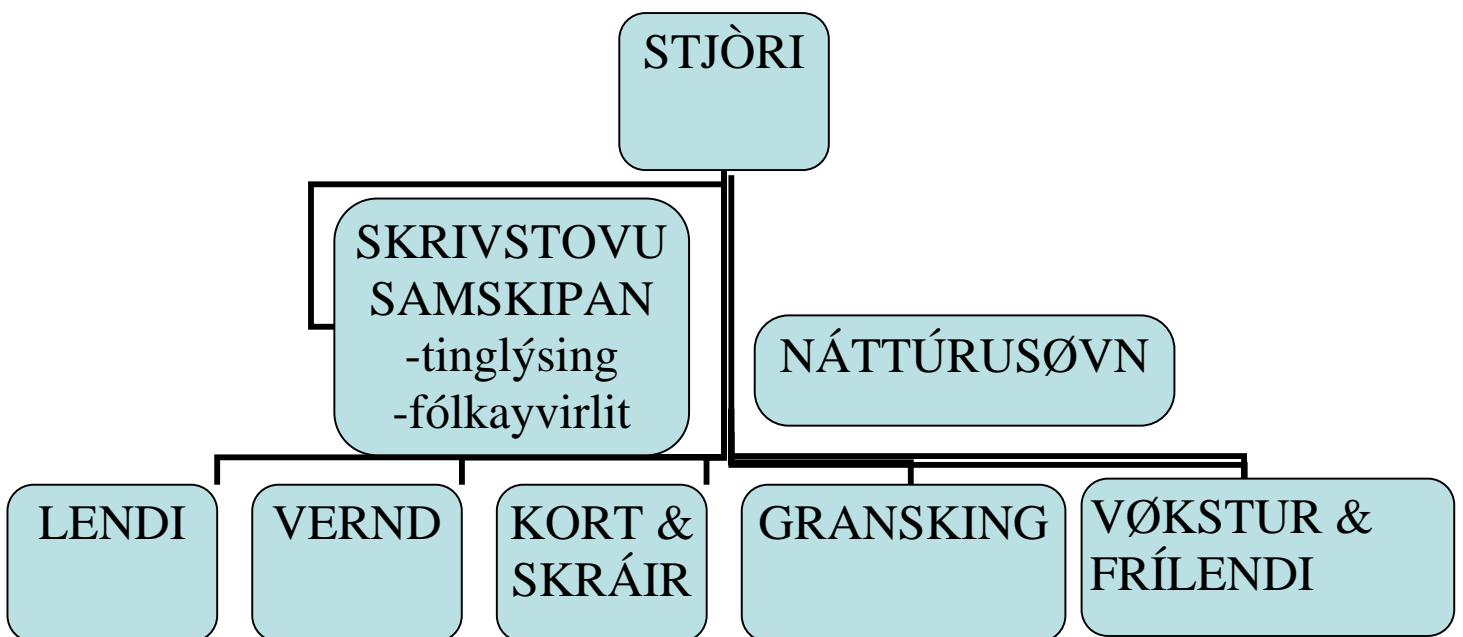
Fylgiskjal 1

Útferð á sumri 2007

Fylgiskjal 2

Organogram fyri samanlagda stovnin

Fylgiskjal 3

Umhvørvisstovan

– virkseimið á stovninum

Umhvørvisstovan fevnir um virkisøkini *Vernd, Lendi, Kort og Skráir, Gransking, Náttúrusavn, Fríðki og Skrivstovusamskipan*. Innan skrivstovusamskipanina fevnir Umhvørvisstovan um *Tinglýsing og Fólkayvirlit*.

Umhvørvisstovan virkar fyri burðardyggari samfelagsmenning við at verja vistskipanir, røkja náttúruilfeingið og gera rættarbundnar staðfestingar. Umhvørvisstovan hevur lendis- og verndarfyrising, samskipar kort og skrásetingar, veitir tænastr, granskar og skipar fyri framsýningum innan virki stovnsins.

Við at sjónliggera okkara náttúruvirðir og at upplýsa og kunna um náttúru og umhvørvi, virkar Umhvørvisstovan fyri at fremja umhvørvisvinarligan hugburð og stímbra burðardyggari menning.

Umhvørvisstovan virkar fyri at røkja tær altjóða avtalur, sum Føroyar hava sett í gildi. Umhvørvisstovan tekur lut í norðurlendskum og altjóða samstarvi.

Umhvørvisstovan miðar eftir at vera ein virkin fyrising við fremsta serkunnleika innan tey ábyrgdarøki, sum stovnurin røkir. Stovnurin sær tað, at kunna borgaran, myndugleikar og áhugabólkar, sum ein týðandi lut í virkseimi stovnsins, og verður hetta millum annað gjørt gjøgnum eina virkna heimasíðu – www.us.fo.

Umframt nýggj virkisøki og tænastr, røkir Umhvørvisstovan tær uppgávur, ið fyrr vóru á Matrikulstovuni, Tinglýsingarstovuni, Landsfólkayvirlitinum, Náttúrugripasavninum, Skógrøkt Landsins og Umhvørvisdeildini á Heilsufrøðiligu starvsstovuni. Hesir stovnar vórðu á sumri 2007 lagdir saman í ein stovn: Umhvørvisstovan.

Virkisøkini á Umhvørvisstovuni

Vernd

Endamálið við virkisøkinum *Vernd* er at varðveita eitt ódálkað umhvørvi við einum fjøltáttaðum plantu- og djóralívi. Tað verður gjørt við at verja náttúruna móti skemmandi og skaðiligum inntrivum og at fyrirbyggja og avmarka dálking.

Vernd fyrisitur lóggávu á náttúru- og umhvörvisøkinum og vil tryggja, at henda lóggáva verður hildin. Arbeitt verður fram móti, at fyrisitingin á náttúru- og umhvörvisøkinum er í samsvari við altjóða ásetingar.

Arbeiðið hjá *Vernd* :

- Góðkenna og hava eftirlit við virkjum og virkseimi, herundir brennistøðir, tyrvingarpláss, alistøðir, orkuverk, sláturvirki, frálandavirksemi og aftursøkking.
- Hava eftirlit við kommunalum virkseimi, so sum svimjihyljum og bingjuplássum
- Ásetingar og treytir fyri kommunalum spillivatnleiðingum
- Gera støðulýsingar av náttúruni
- Hava eftirlit við dálkingarstøðuni og kortleggja dálkingarkeldur
- Seta í verk eina náttúruverndarfyrisiting
- Ráðgeva um náttúru- og umhvörvismál
- Geva veiðiloyvi – CITES-loyvi
- Gera lógaruppskot, kunngerðaruppskot og vegleiðingar
- Viðgera og taka støðu til kærur
- Savna og skipa hagtøl
- Taka lut í altjóða- og norðurlensskum samstarvi
- Kunna um náttúru og umhvørvi

Lendi

Uppgávan hjá *Lendi* er at umsita galdandi matrikul, sum er matrikulskráin og -kortið, og at virka fyri samskipaðari lendisplanlegging. Hetta fevnir um at fremja sundurbýti, samanleggingar, marknaumskipanir, -umbýti, og marknasetingar. Eisini fevnir hetta um, at luttaka í ger av yvirskipaðum lendisætlanum fyri landið samsvarandi teirri lendisplanlegging, sum umhvörvislóggáva og byggi- og kommunuplanlóggáva umfata. Eisini tekur *Lendi* sær av at gera útskiptingar.

Arbeiðið hjá *Lendi*:

- Góðkenna og/ella nokta matrikulerar broytingar
- Umsita matrikulskránnu og matrikulkortið
- Tinglýsa góðkendar broytingar
- Avgreiða mál um eigarabúðir
- Gera uppmálingar og marknasetingar
- Luttaka í viðgerð av býarskipanarmálum
- Savna og dagføra góðkendar býarætlanir
- Tilmæli í.s.v. kærur
- Skipa og savna hagtøl
- Taka lut í norðurlensskum samstarvi
- Ráðgeva og kunna myndugleikar, borgarar og áhugabólkar

Kort og Skráir

Kort og Skráir er serfrøðin innan kort og geodáta, og aðaluppgávan er at fáa til vega tað geografiska tilfar, sum krevst fyri at kunna taka rættar fyrisitingarligar avgerðir - fyrst og fremst á Umhvørvisstovuni, men eisini hjá lands- og kommunuumsitingini. Tilfarið skal eisini vera til gagns fyri fyrítøkur og borgarar.

Arbeiðið hjá *Kort og Skráir*:

- Umsita geodetiska grundarlagið - tryggja eitt fixpunktsgrundarlag, sum lýkur tey krøv, sum uppmátingartøkni setur
- Hava ábyrgdina av at velja forrit, uppseting, brúk og upplæring
- Fyriskipa regluliga fotoflúgvning
- Framleiða grundkort eftir bílegging
- Framleiða myndakort eftir bílegging
- Umsita og dagføra topografisk kortverk
- Skipa fyri, at landsdekkandi talgild lendismodell (DTM) og yvirflatumodell (DSM) verða gjørd
- Fyriskipa temakort – matrikulkort, byggisamtyktir, náttúrufríðing, fornminnisfríðing við meira
- Umsita landsadressuskránna
- Í samstarvi við onnur samskipa matrikulskrá, adressuskrá, tinglýsingarskrá og fólkaskrá
- Telduvegleiðing og netumsiting
- KT-skipanir, leiðbeina og stuðla í KT-nýtslu

Gransking

Virkisøkið *Gransking* fevnir um tríggar vitanarkjarnir – ein við plantum, ein við djórum og ein við umhvørvisdálkandi evnum og árinum av hesum.

Uppgávan er at granska í føroysku náttúruni, serliga við atliti til plantu- og djóralívið og teimum broytingum, ið standast av eitt nú veðurlagsbroytingum, seyðabiti, dálking og øðrum mannaelvdum broytingum og inntrivi í náttúruni.

Gransking umsitur og mennir vitan um náttúru og umhvørvi og er við at mynda tað fakliga grundarlagið í umsitingarmálum. Eftir avtalu ger granskingardepilin árin skanningar og aðrar serstakar kanningar. *Gransking* hevur eisini ábyrgdina av tjóðsøvnunum innan plantur og dýr.

Arbeiðið hjá *Gransking*:

- Granska plantur og djór í teirra umhvørvi
- Ráðgeva um náttúrufríðing, dálking og árin
- Skráseta og gera vakstrar- og útbreiðslukort yvir plantur og djór
- Monitora plantur og djór í samband við reyðlistar, tjóðargarðar og onnur fríðaði øki
- Gera og fremja ætlanir fyri eftiransing av umhvørvisdálkandi evnum
- Gera árin- og stóðiskanningar
- Vegleiða í sambandi við Bachelor, Cand.scient og Ph.D. verkætlanir
- Undirvísa á Fróðskaparsetrinum
- Taka lut í altjóða- og norðurlandskum samstarvi
- Kunna breitt um granskingarúrslit

Náttúrusavn

Náttúrusavn hevur sum uppgávu at gera vitanina um føroysku náttúruna alment atkomiliga. Serligur dentur verður lagdur á plantu- og djóralívið og aðra vitan, ið er á Umhvørvisstovuni.

Hetta verður gjørt við at sýna fram plantulív, djóralív og jarðfrøði í støðugum framsýningum og at skipa fyri serframsýningum um aktuella evni – til dømis um lendisnýtslu og -lýsing ella um kanningar, ið Umhvørvisstovan ger.

Arbeiðið hjá *Náttúrusavn*:

- Hava eina fasta framsýning, umframt flytandi framsýningar
- Endurnýggja og viðlíkahalda framsýningar
- Gera nýggjar framsýningar um dagaktuella evni
- Røkta plantufrøðiliga urtagarðin á Debesartrøð, sum part av framsýningunum
- Skipa fyri heystfagnað, villblómudegi og øðrum tiltøkum
- Gera kunnandi tilfar um framsýningarnar
- Kunna almenningin um granskingarúrslit og framsýningarnar
- Tryggja, at skrásetingar og kunnandi tilfar er tøkt á heimasíðuni
- Umsita goymslur og skrásetingar av plantum og djórum
- Umsita umhvørvisdatabanka

Fríðki

Uppgávan hjá virkisøkinum *Fríðki* er at vera tann útinnandi deildin á Umhvørvisstovuni í málum um umsiting av almennum jarðum. Tað fevnir eitt nú um røkt, rakstur og menning av náttúrulendum, viðarlendum, urtagarðsbrúki, útlívi, náttúruferðavinnu, veiðu & frítíðarfiskaríi.

Arbeiðið hjá *Fríðki*:

- Veita útbúgvingar-, royndar- og menningarmøguleikar til tann grøna sektorin
- Umsita, røkja og menna skógfríðaðar viðarlundir í samstarvi við Skógfríðingarnevndina
- Umsita, røkja og menna onnur viðarlundarmál, til dømis CO₂ binding, lívdarplanting og trivnaðar- og heilsuplanting
- Umsita, røkja og menna frílendi og náttúrufríðaði lendi
- Mennta plantuálingina og -framleiðsluna á Gróðurstøðini
- Mennta vísindaliga arbeiðið við royndum av trøum, runnum og øðrum vøkstri
- Mennta royndir innan lendisrøkt, lendisskipan, arbeiðsútgerð v.m.
- Selja plantur v.m.
- Samstarva við myndugleikar og sektorar við felags markamóti
- Taka lut í norðurlandskum og altjóða samstarvi
- Ráðgeva og kunna myndugleikar, borgarar og áhugabólkar

Skrivstovusamskipan

Skrivstovusamskipanin umfatar stjórnarmál, tinglýsing, fólkayvirlit og felagsumsiting annars. Virkisøkini á Umhvørvisstovuni hava felags umsiting, sum skal tryggja, at leiðbeining og skráseting er á høgum góðskustigi, soleiðis at stovnurin livir upp til løgtingslóg um fyrisiting. Innan tinglýsing verða framdar almennar staðfestingar av galdandi rættarviðurskiftum og innan fólkaeftirlit verður øll persónsrelaterað staðfesting framd.

Avgreiðslan hevur hesar uppgávur og ábyrgdarøki:

- Telefon- og kundamóttøka
- Leiðbeina viðskiftafólk
- Postmóttøka og skjalaskráseting
- Skipa og avgreiða fyrispurningar
- Rættlesa og senda út post
- Bókhald og fíggjarstýring
- Tinglýsing og ognarskráseting
- Fólaskráseting
- Umsita fíggjarmál, starvsfólkamál og lógarmál
- Skipa fyri, fyrireika og stuðla tiltøkum, fundum og felagsvirksemi
- Standa fyri goymslu og arkivum
- Skipa persónliga menning hjá starvsfólkum
- Innkeyp, vask, viðlíkahald og rakstur av bygningum